

tepav

TEPAV Temel Ekonomik Göstergeler Sunumu

Sayı 28 | Haziran 2023

"Temel Ekonomik Göstergeler Sunumu" Akademik Danışmanlar Projesi kapsamında TEPAV tarafından hazırlanmaktadır ve her ayın son Perşembe günü (resmi tatil olması durumunda izleyen ilk iş günü) proje kapsamında illerdeki Oda ve Borsaların ortak kararıyla belirlenmiş olan Akademik Danışmanlarla paylaşılmaktadır.

İçerik

- Büyüme, Üretim ve Satışlar
- Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi
- İstihdam ve İşsizlik
- Kamu Maliyesi
- Enflasyon
- Kredi ve Mevduat
- Finansal Piyasa Göstergeleri
- TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş Göstergeler
- Genel Değerlendirme

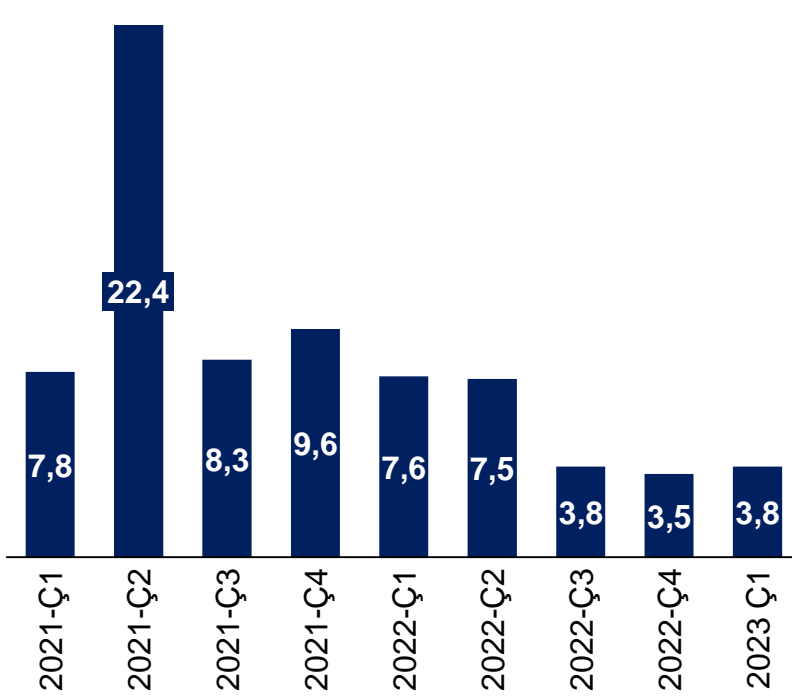
Büyüme, Üretim ve Satışlar

- Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH)
  - GSYİH büyümesi
  - Üretim, harcama ve gelir yönünden katkılar
- Üretim ve satışlar
  - Sanayi Üretim Endeksi (SÜE)
  - Perakende Satış Hacim Endeksi
- Öncü göstergeler
- Ekonomik Güven Endeksi
- Büyüme Tahminleri

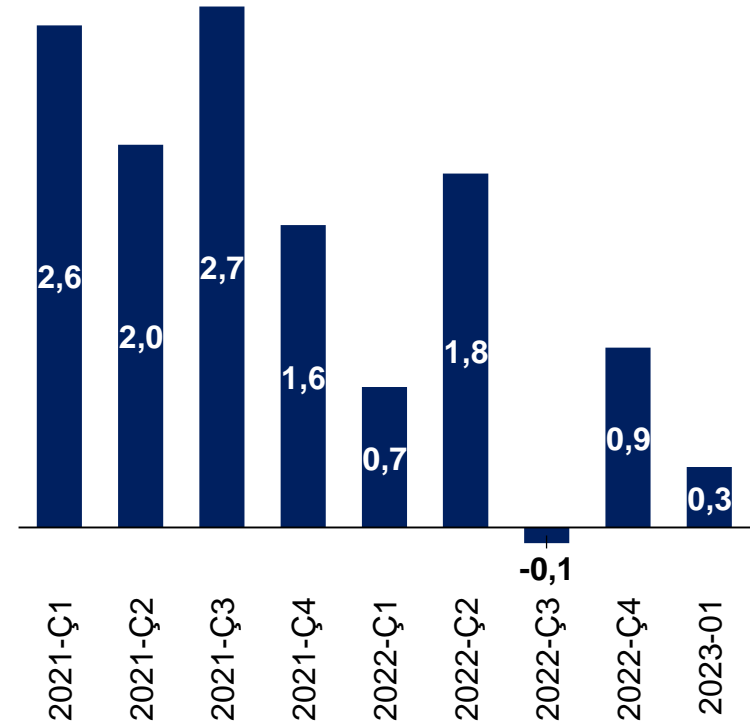
Yılın birinci çeyreğinde milli gelir %3,8 büyüme kaydetmiştir.

Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış endeks büyüme eğiliminin zayıfladığına işaret etmektedir.

GSYİH büyüme hızı (%) 2021 Ç1 – 2023 Ç1

Bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim

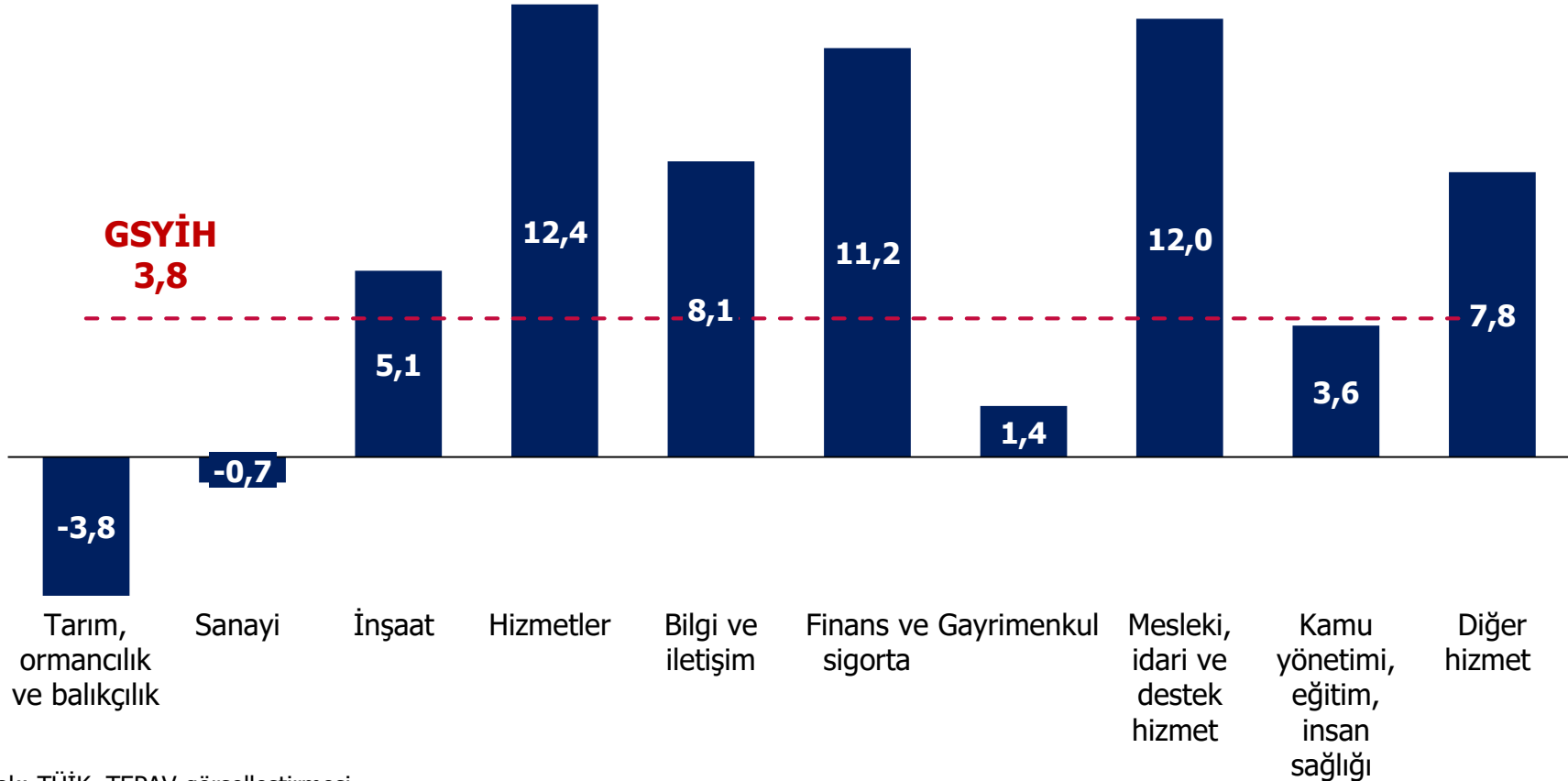

Bir önceki çeyreğe göre değişim (mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış)

Finans ve hizmetler büyümeyi sürükleyen ana sektörlerdir.

Tarım ve sanayi sektörleri daralırken, inşaat sektöründe toparlanma devam etmektedir.

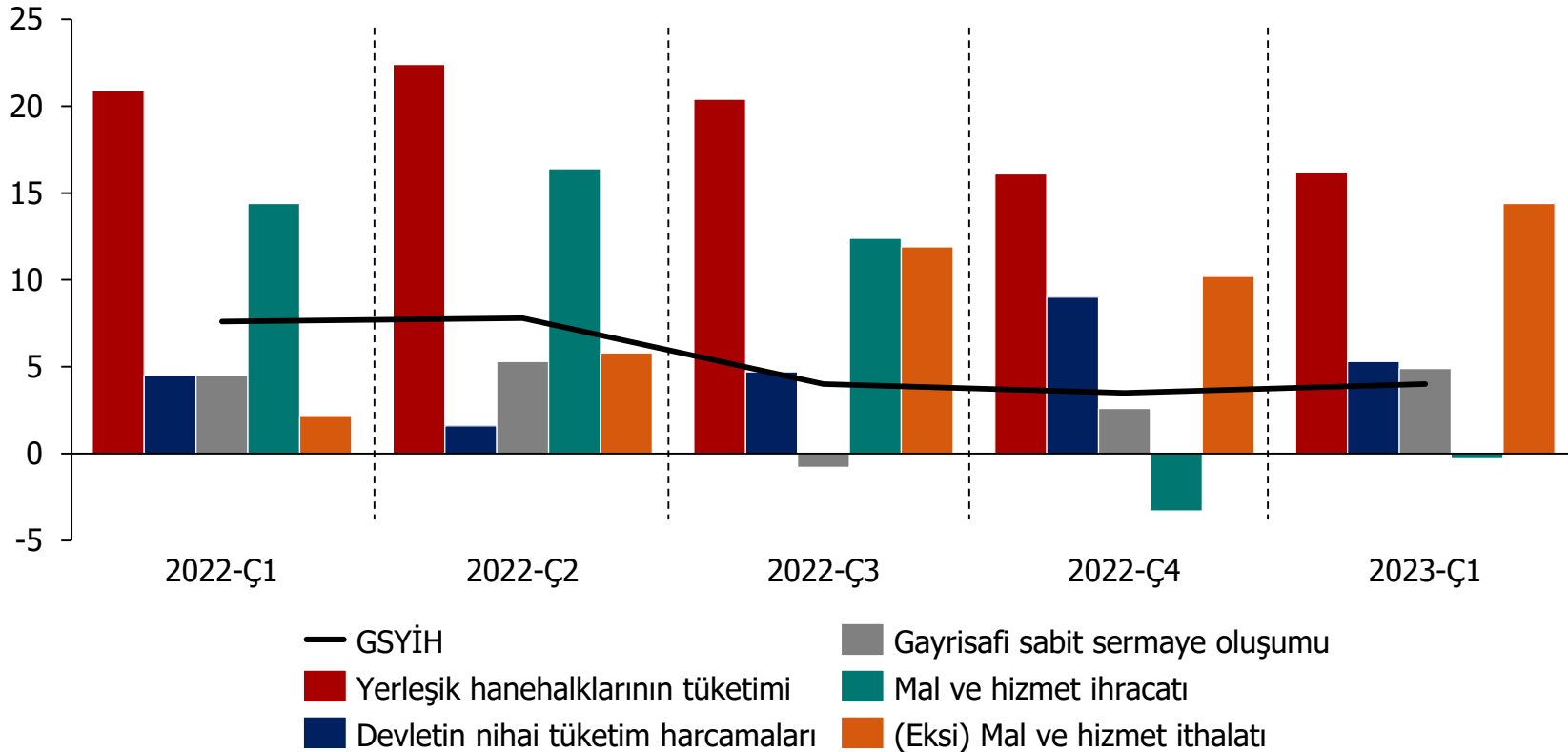
GSYİH iktisadi faaliyet kolları (bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim oranı, %) 2023 Ç1

Harcama tarafında ise tüketim ve yatırım harcamaları büyümeyi yukarı çekmektedir.

Net dış talep ve stok azalışı büyümeyi olumsuz etkilemiştir.

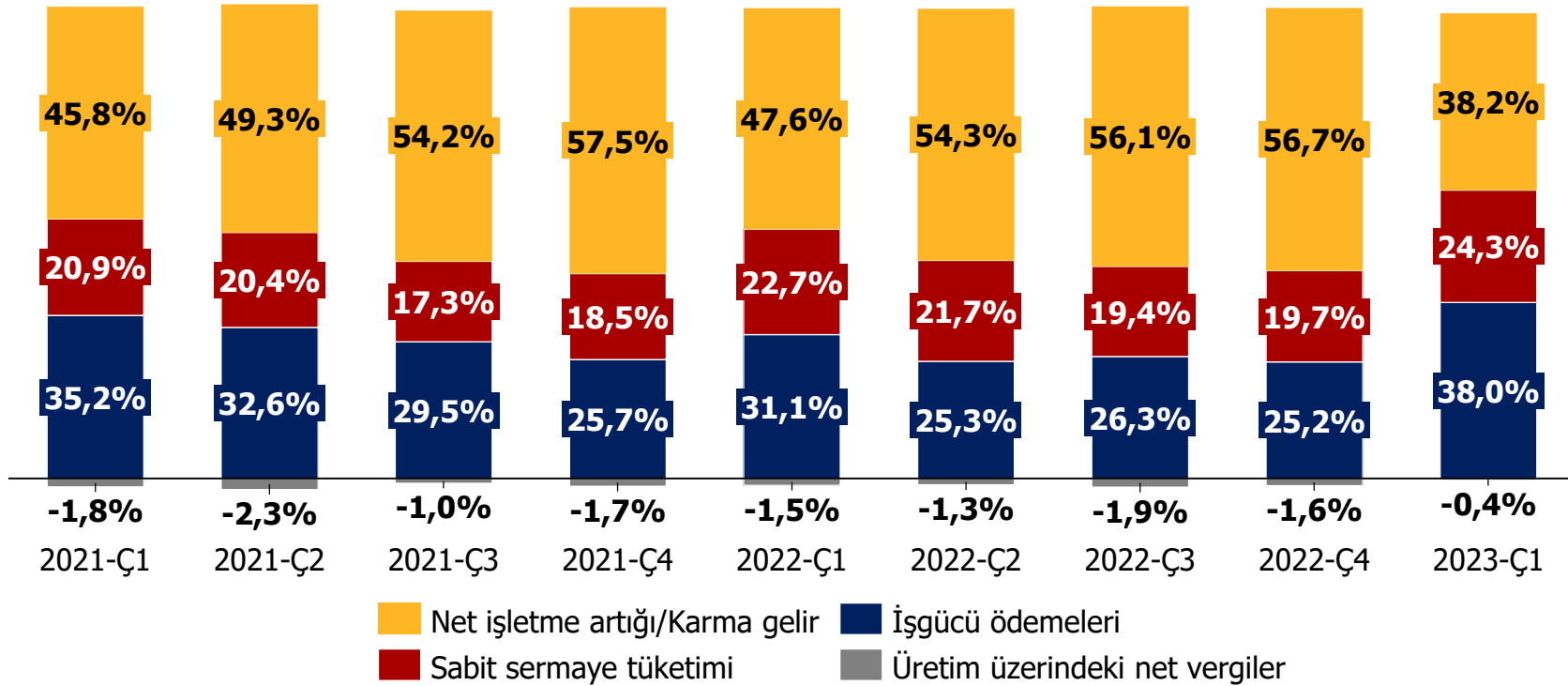
GSYİH harcama yöntemiyle bileşenler (bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim, %) 2022 Ç1 – 2023 Ç1

İşgücü ödemelerinin milli gelir içindeki payı yükselmiştir.

İşgücü ödemelerinin payı, 8,3 puanı EYT kaynaklı olmak üzere, 12,8 puan artmıştır. Net işletme artışı/karma gelirin payı ise 18,5 puan gerilemiştir.

GSYİH gelir yöntemiyle bileşenler (katma değer içindeki pay, %) 2021 Ç1 – 2023 Ç1*

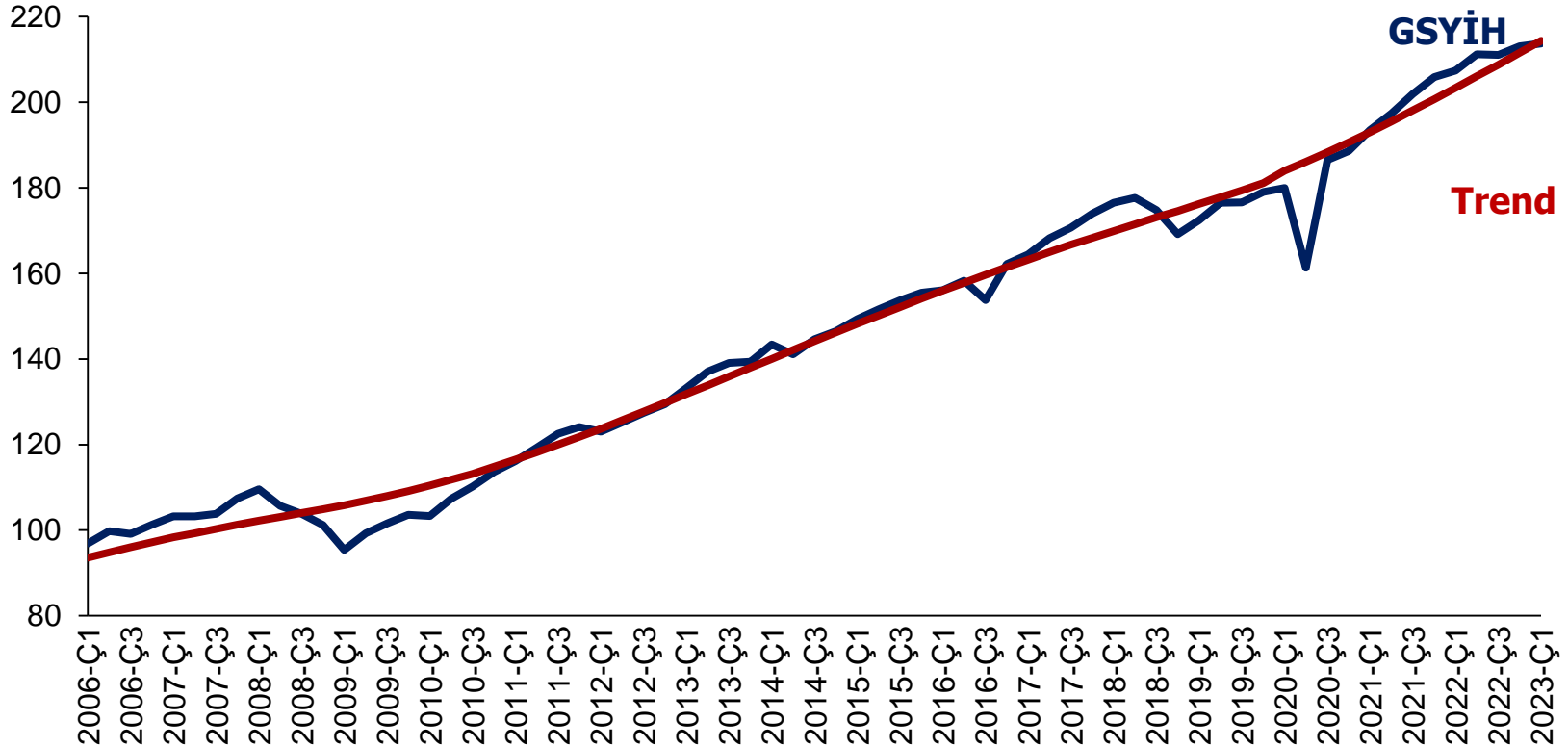

Kaynak: TÜİK, TEPAV hesaplamaları ve görselleştirmesi

* İşgücü ödemelerinin GSYH'ye oranla daha hızlı artmasının yanı sıra, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun Emeklilikte Yaşa Takılanlar (EYT) ile ilgili düzenlemelerinin yürürlüğe girmesiyle birlikte, kıdem tazminatı ödemelerinin önemli ölçüde artış göstermesi, işgücü ödemelerinin katma değer içerisindeki payını arttırmıştır. EYT düzenlemesinin etkisi hariç bırakıldığında, işgücü ödemelerinin Gayrisafi Katma Değer içerisindeki payının yaklaşık %33,5 olacağı tahmin edilmiştir.

2023 ilk çeyreğinde GSYİH potansiyel üretim seviyesine gerilemiştir.

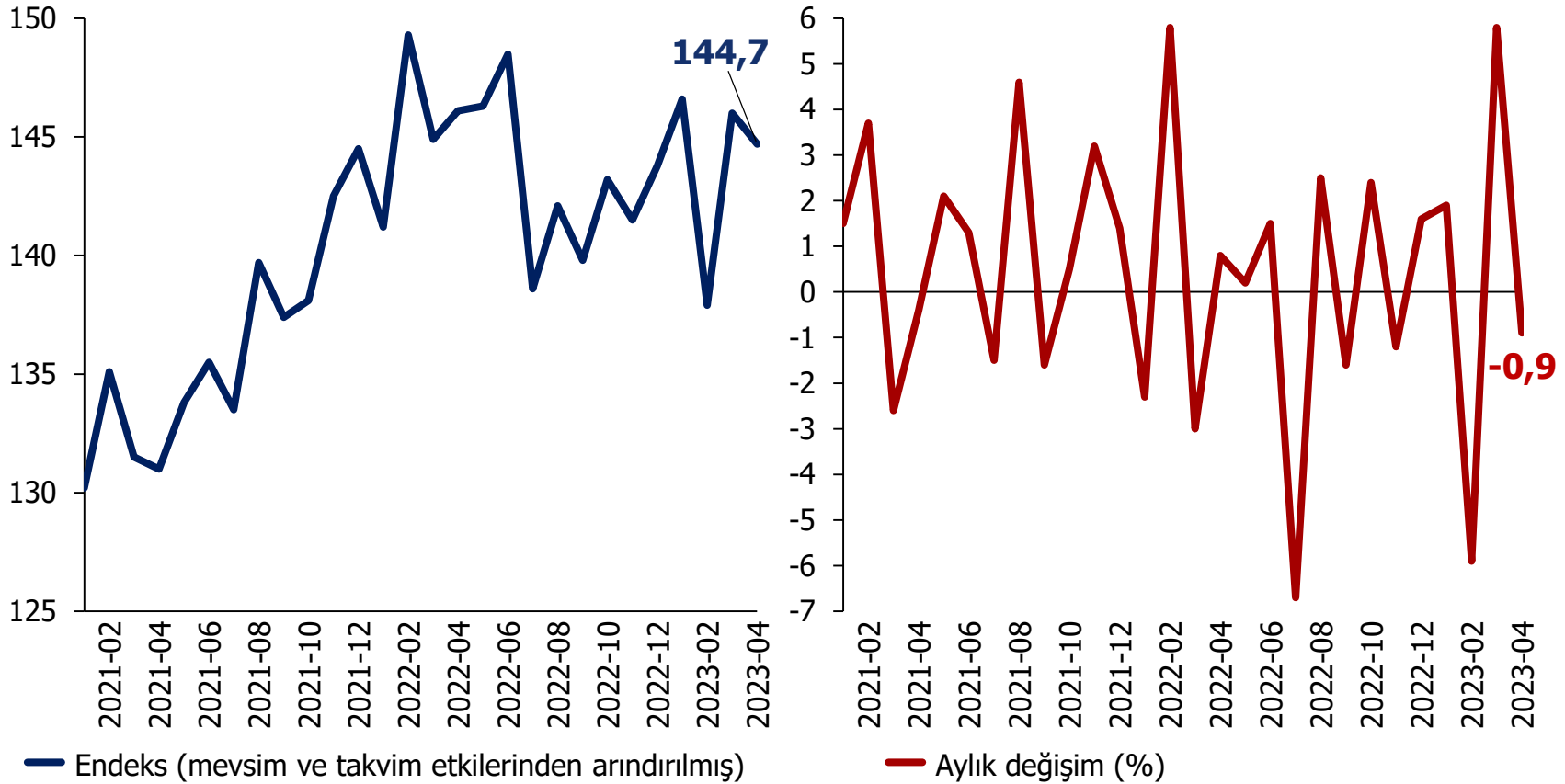
GSYİH ve Potansiyel GSYİH Endeksi (mevsimsellikten arındırılmış) 2006 Ç1 - 2023 Ç1

Sanayi üretiminde deprem nedeniyle yaşanan düşüş sonraki aylarda büyük ölçüde telafi edilmiştir.

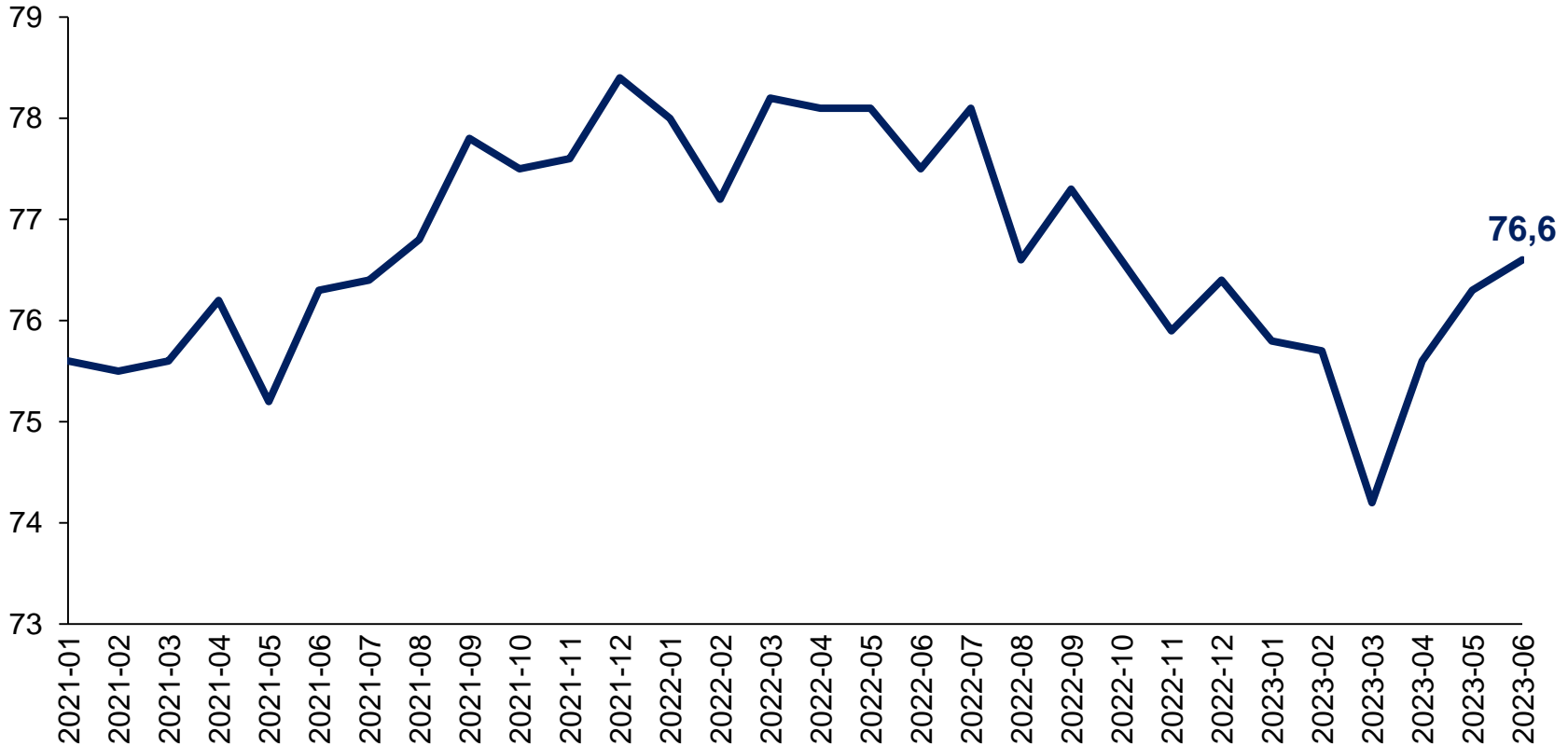
Sanayi Üretim Endeksi (SÜE), Nisan ayında bir önceki aya göre %0,9 oranında gerilemiştir.

Sanayi Üretim Endeksi (Ocak 2021 – Nisan 2023)

Haziran ayında imalat sanayinde Kapasite Kullanım Oranı (KKO) artmıştır.
KKO, Haziran ayında bir önceki aya göre 0,3 puan artarak %76,6 oranında gerçekleşmiştir.

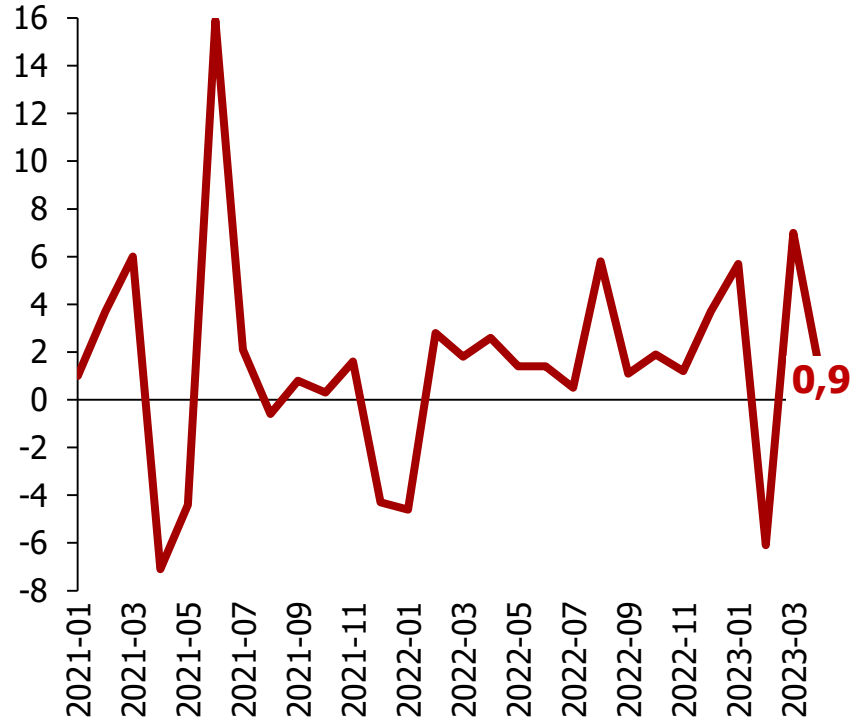
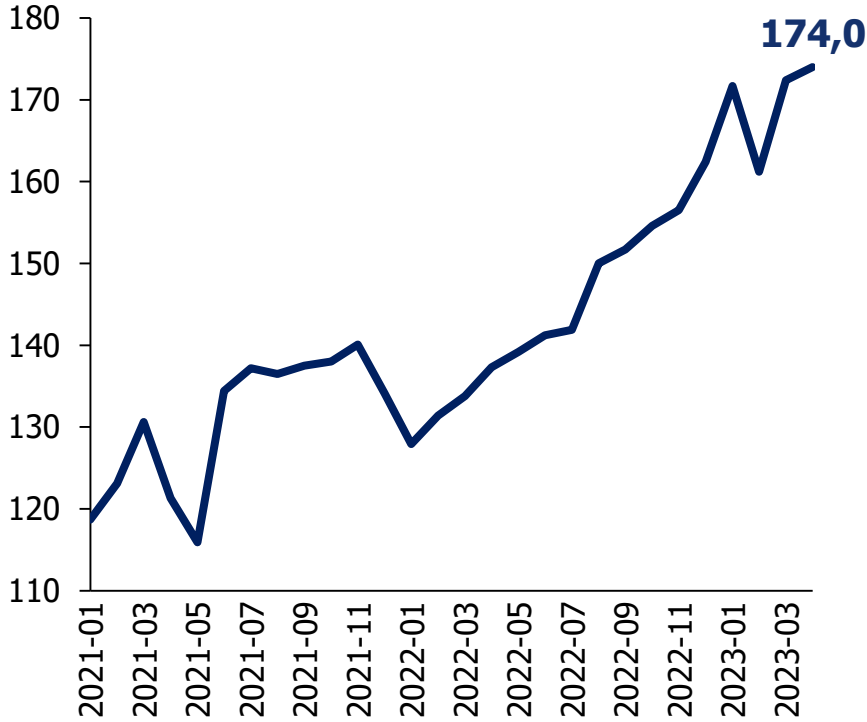
İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (mevsim etkilerinden arındırılmış) Ocak 2021 – Haziran 2023

Perakende satışlarda deprem sonrasında artışlar sürmektedir.

Perakende Satış Hacim Endeksi, Nisan ayında bir önceki aya göre %0,9 artmıştır.

Perakende satış hacmi (Ocak 2021 – Nisan 2023)

— Endeks (mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış)

— Aylık değişim (%)

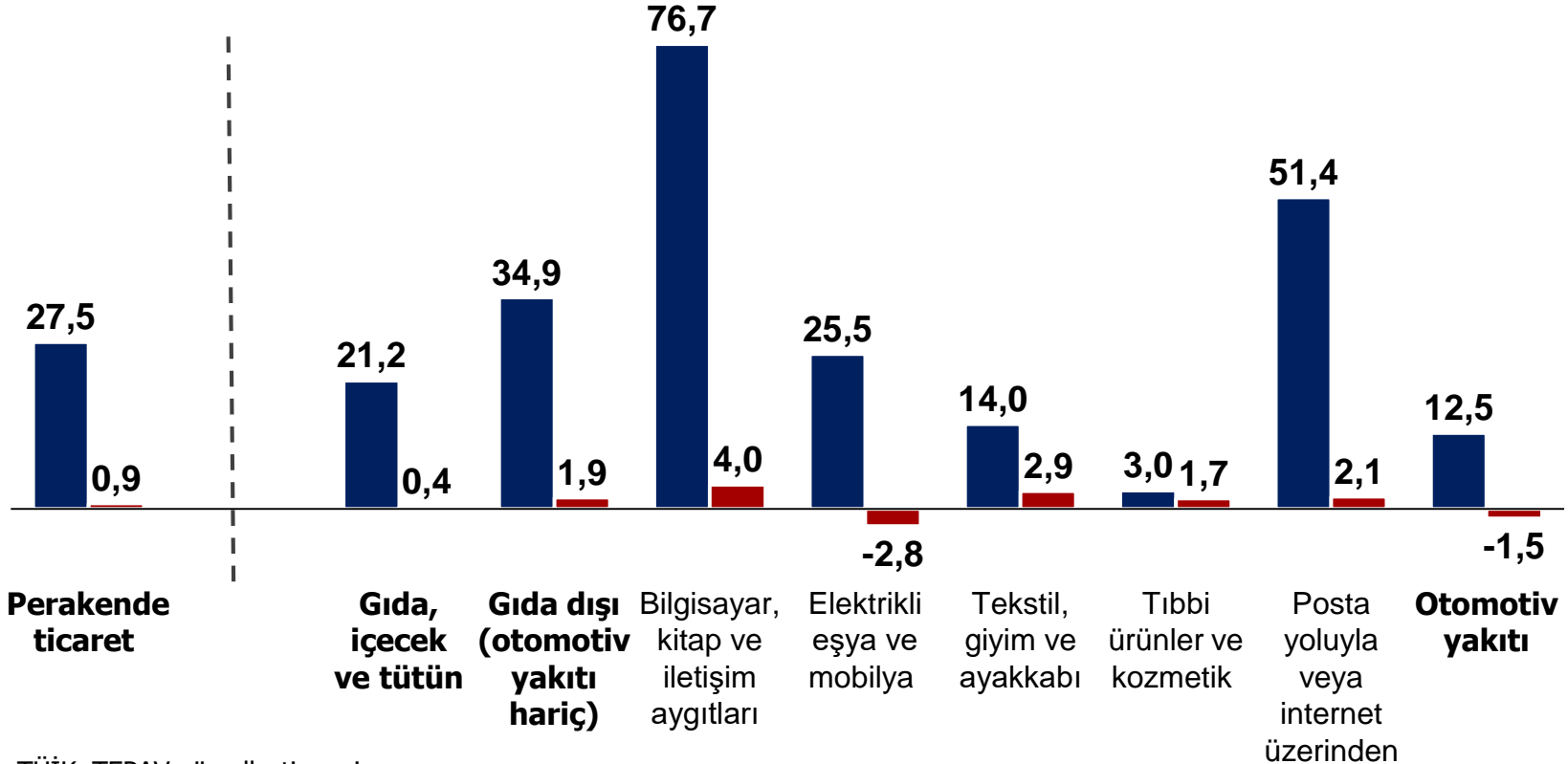
Gıda dışı harcamalar (otomotiv yakıtı hariç) artışların temel kaynağını oluşturmaktadır.

Bilgisayar ve iletişim araçları geçen aya ve yıla kıyasla satışı en hızlı artan sektördür.

Sektörlere göre perakende satış hacmi (Nisan 2023)

■ Yıllık değişim (takvim etkisinden arındırılmış, %)

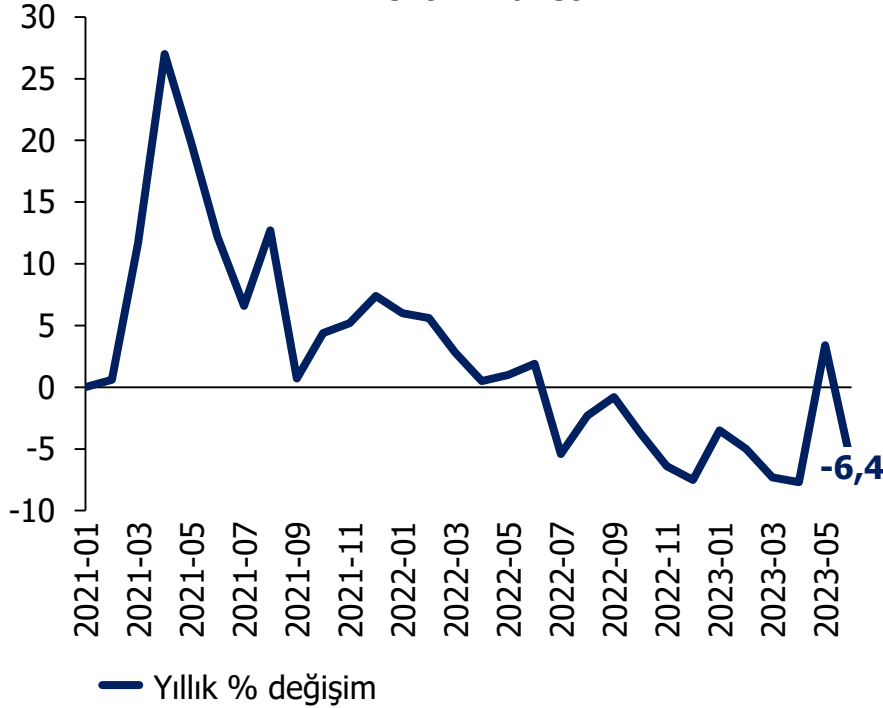
■ Aylık değişim (mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış, %)

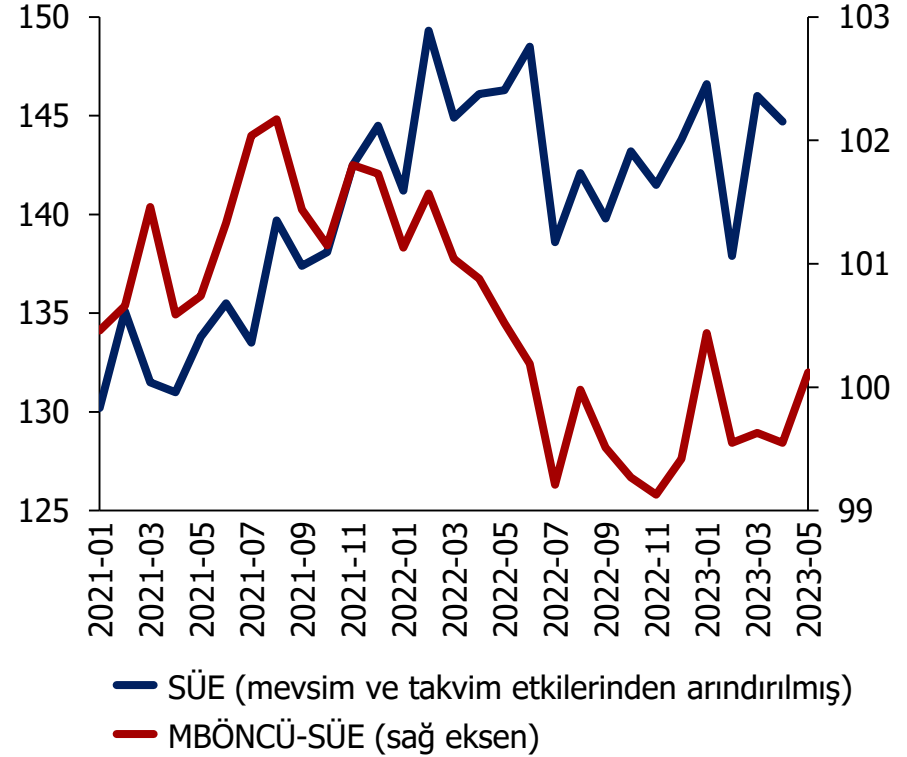
İkinci çeyreğe ait diğer öncü göstergelerden elektrik tüketimi Haziran ayında tekrar düşüş eğilimine girmiştir.

Öncü Göstergeler (Ocak 2021 – Mayıs / Haziran 2023*)

Elektrik Tüketimi

Bileşik Öncü Göstergeler Endeksi (MBÖNCÜ-SÜE)**

Kaynak: TCMB, TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* MBÖNCÜ-SÜE Mayıs ayı, elektrik tüketimi ise 21 Haziran 2023 tarihi itibarıyladır.

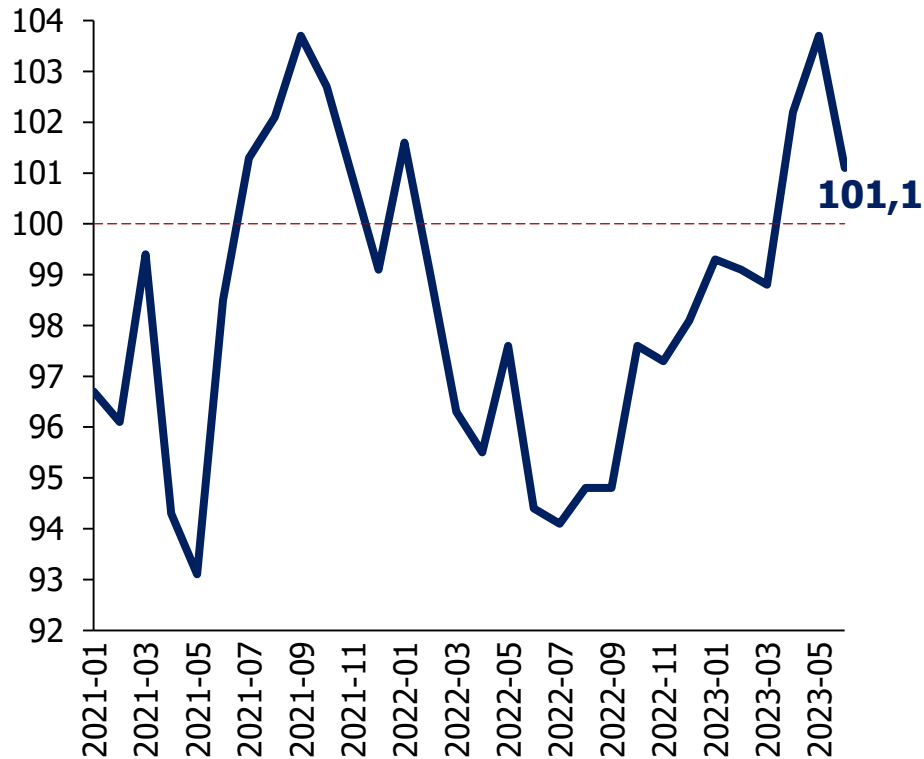
** MBÖNCÜ-SÜE'yi oluşturan göstergeler: Elektrik üretim miktarı, satış miktarı ile ağırlıklandırılmış hazine ihalesi faiz oranı, ara malları ithalatı, TCMB İktisadi Yönelim Anketi - mamul mal stok miktarı ile ilgili soru, toplam istihdam miktarı ile ilgili soru, iç piyasadan alınan yeni siparişlerin miktarı ile ilgili soru ve ihracat piyasalarından alınan yeni sipariş miktarı ile ilgili soru

Ekonomik Güven Endeksi Haziran ayında %2,5 oranında düşerek 101,1 değerini almıştır.

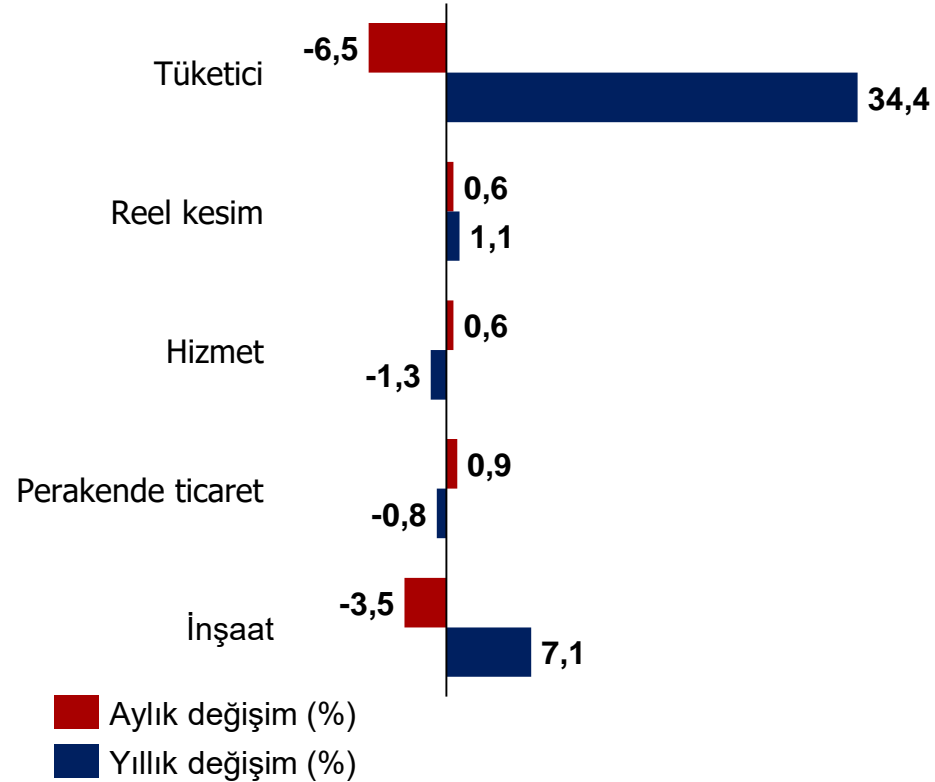
Ekonomik Güven Endeksindeki düşüş tüketici ve inşaat sektörleri kaynaklıdır.

Ekonomik Güven Endeksi (mevsim etkisinden arındırılmış)

Ekonomik Güven Endeksi (Ocak 2021-Haziran 2023)

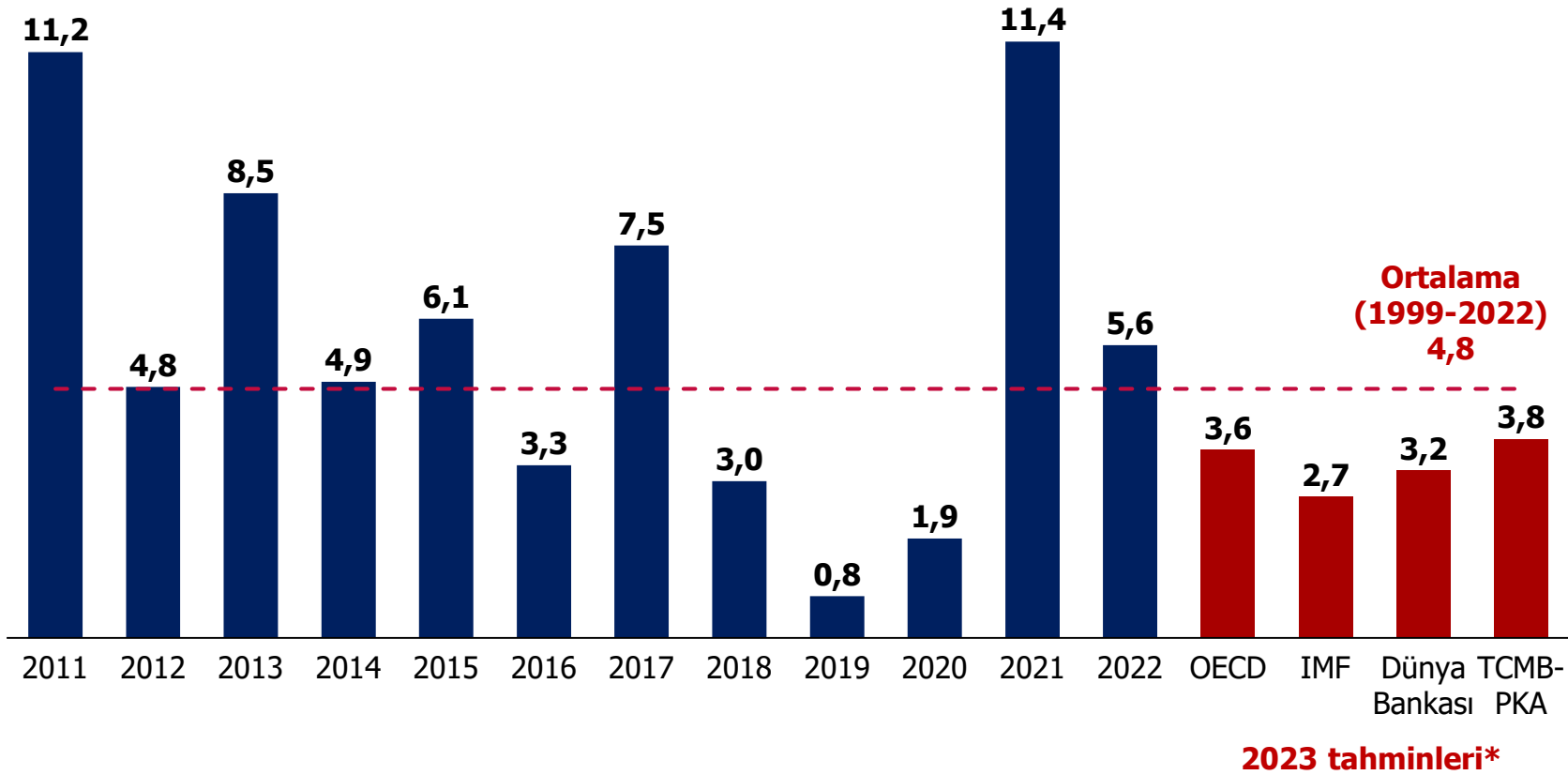
Sektörel Güven Endeksleri (Haziran 2023)

2023 yılı büyüme tahminleri yukarı yönlü güncellenmektedir.

Haziran ayında OECD büyüme beklentisini %2,8'den %3,6'ya, Dünya Bankası ise %2,7'den %3,2'ye revize etmiştir.

GSYİH büyüme oranları (%) 2011 – 2023

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* IMF – Nisan 2023 Dünya Ekonomik Görünümü Raporu, OECD – Haziran 2023 Ekonomik Görünüm Raporu, Dünya Bankası – Haziran 2023 Küresel Ekonomik Beklentiler Raporu ve TCMB Haziran 2023 Piyasa Katılımcılar Anketi (PKA) verileridir.

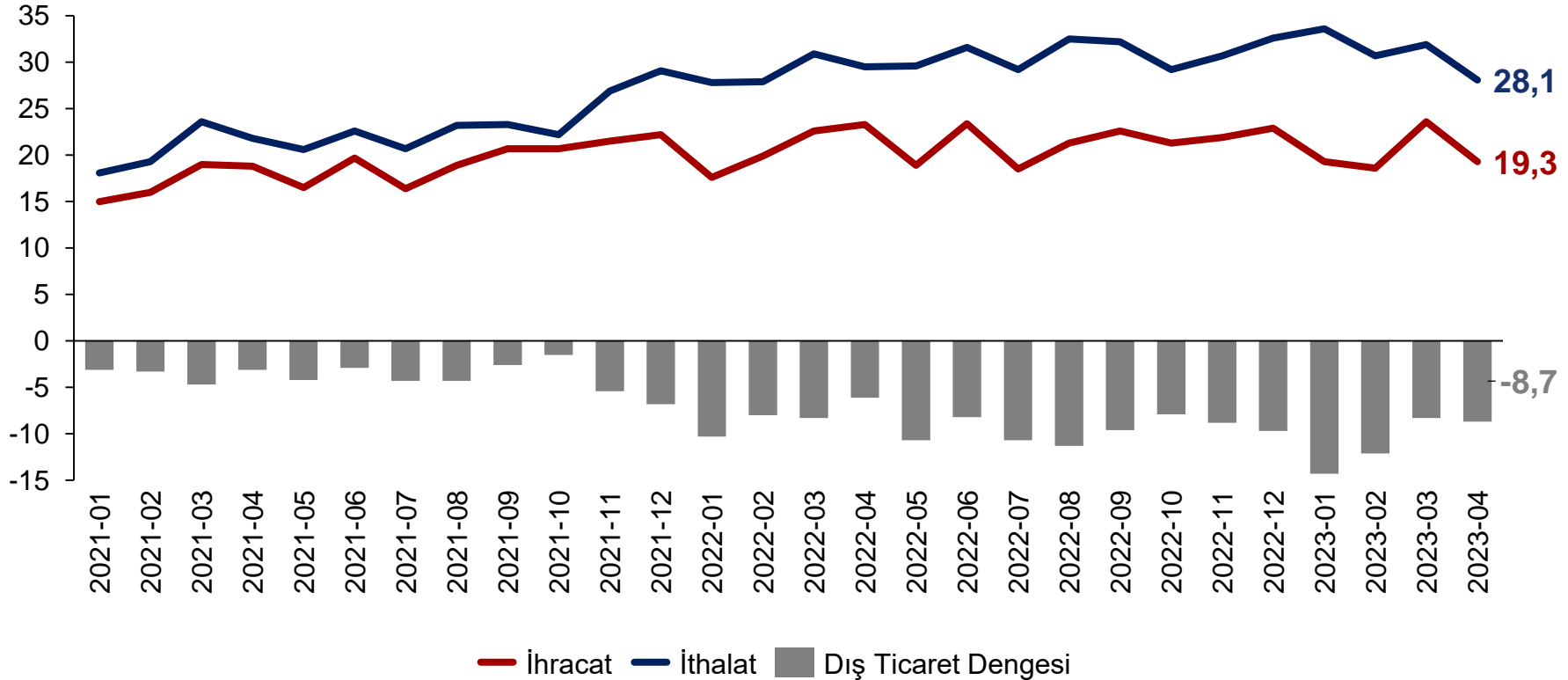
Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

- Dış ticaret
  - İhracat ve ithalat
  - Karşılama oranı
  - Turizm
- Cari denge ve finansmanı
  - Cari işlemler dengesi
  - Cari işlemler dengesi ve finansman kalemleri
- Merkez Bankası rezervleri
- Cari denge tahminleri

Nisan ayında ihracat %17,1, ithalat %4,8 azalmıştır.

Dış ticaret açığı ise %42,1 artarak 8,7 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir.

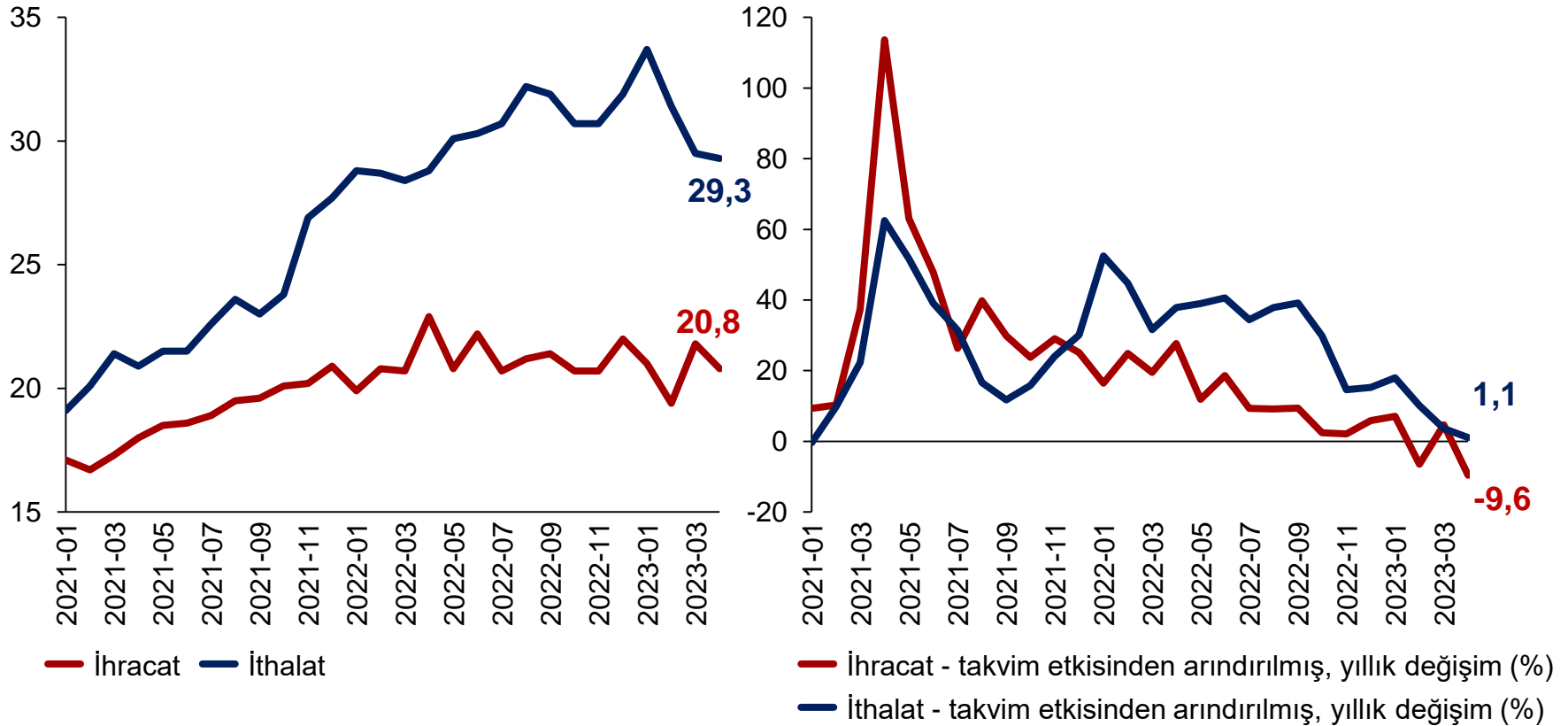
İhracat, ithalat ve dış ticaret dengesi (milyar dolar) Ocak 2021 – Nisan 2023

İhracatta olumsuz görünüm devam etmektedir.

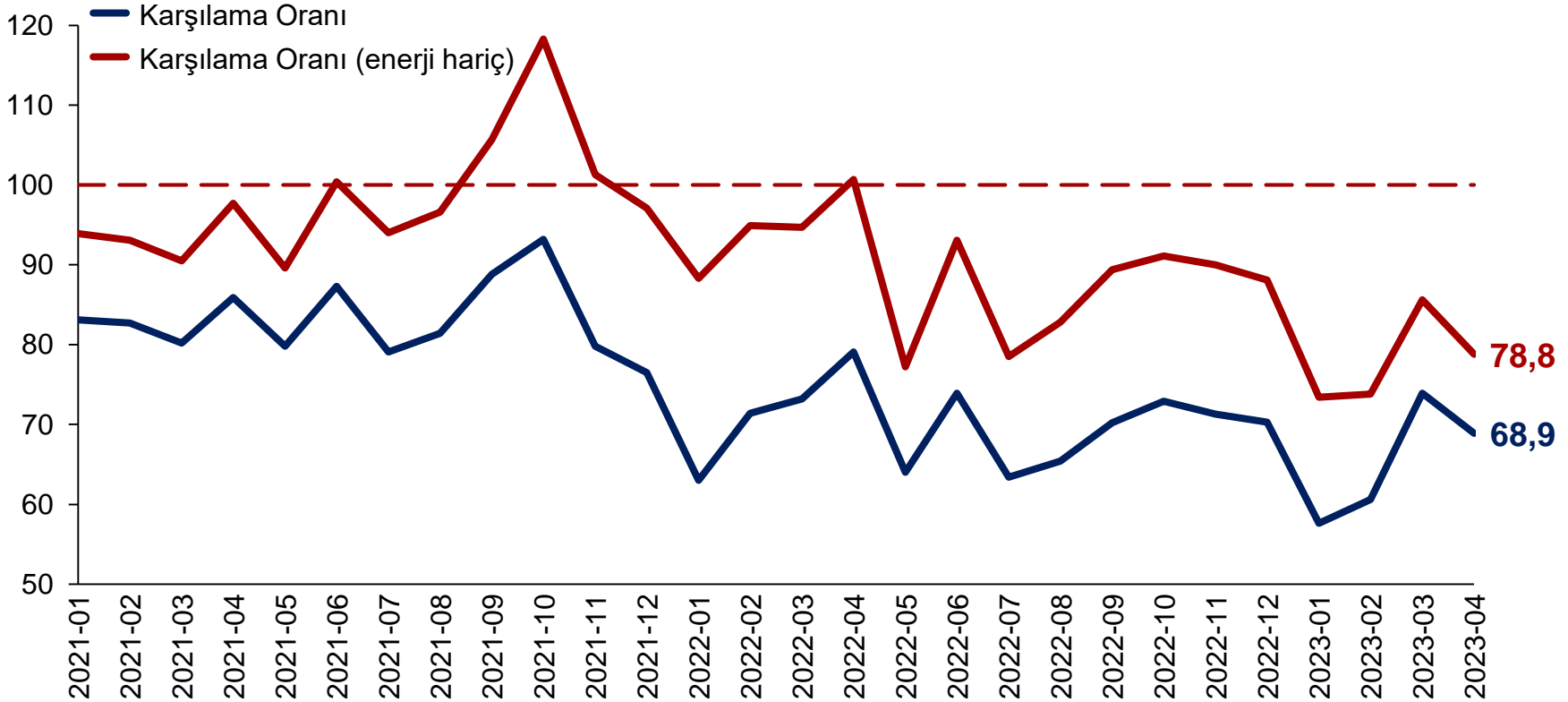
Nisan ayı itibarıyla yıllık olarak ithalatta %1,1 artış, ihracatta ise %9,6 düşüş gerçekleşmiştir.

İhracat ve ithalat (mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış, milyar dolar ve %) Ocak 2021 – Nisan 2023

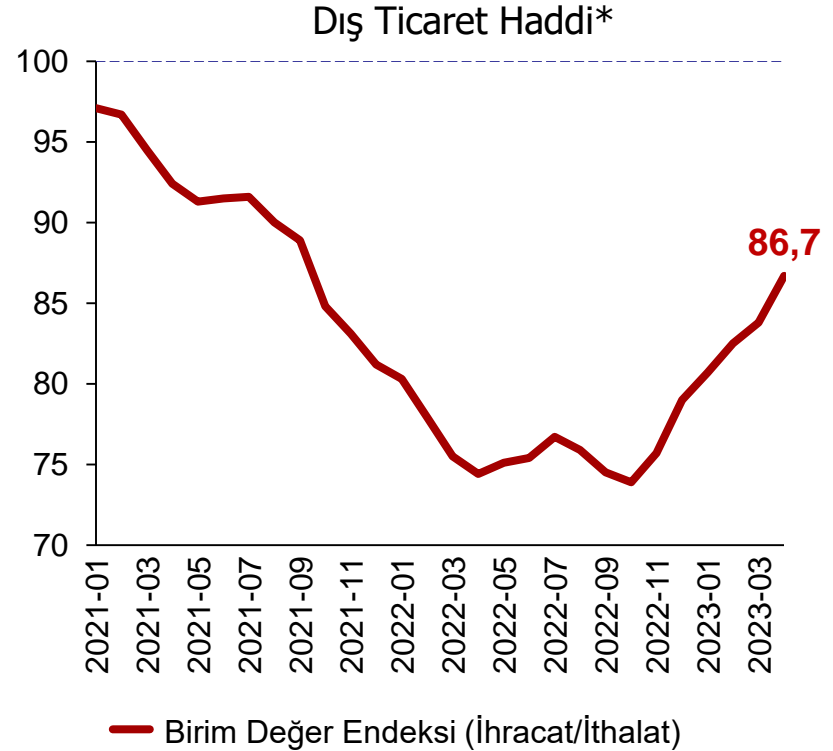
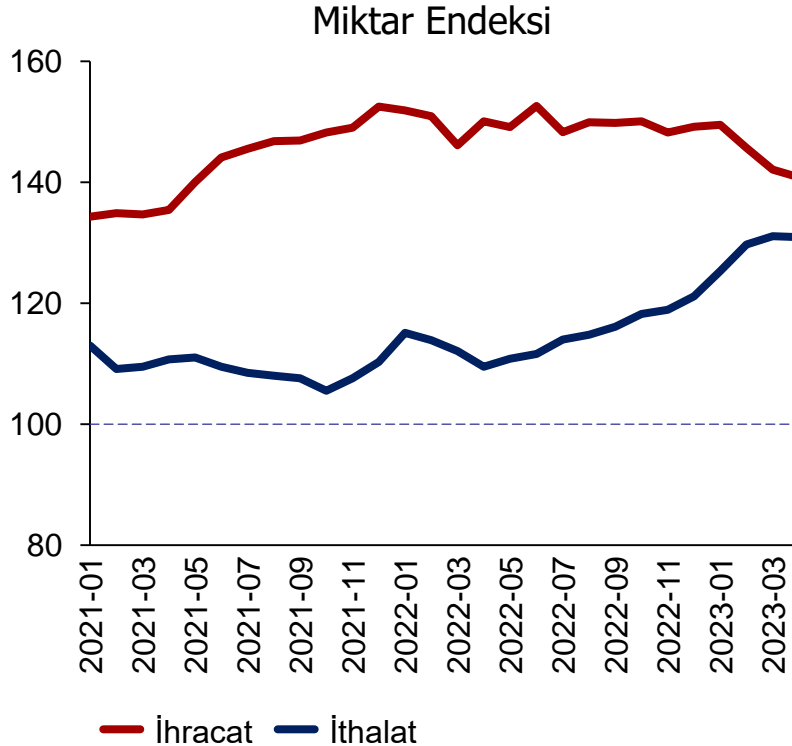
Nisan ayında ihracatın ithalatı karşılama oranı gerilemiştir.
Enerji hariç kalemlerde de karşılama oranı %78,8'e düşmüştür.

İhracatın ithalatı karşılama oranı (%) Ocak 2021 – Nisan 2023

Miktar olarak ihracat düşerken, ithalat sabit seyretmektedir.
Dış ticaret haddi ise yükseliş eğilimindedir.

**Dış ticaret endeksleri (mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış, 3 aylık hareketli ortalama)
Ocak 2021 – Nisan 2023**

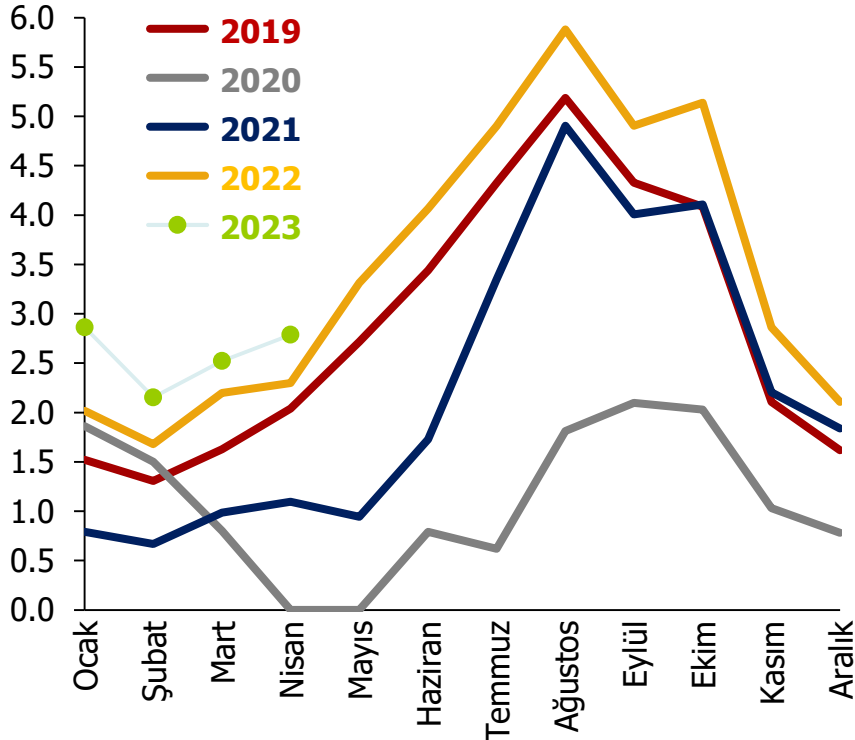

Ocak-Nisan döneminde turizm gelirleri bir önceki yılın %26 üzerinde gerçekleşmiştir.

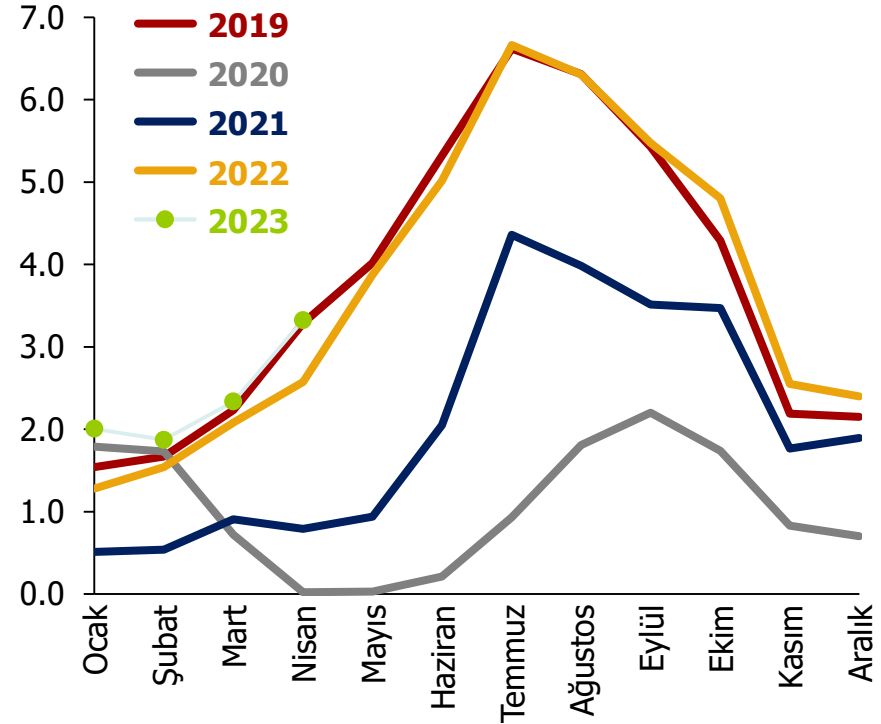
Yabancı ziyaretçi sayılarında da son 5 yılın en yüksek düzeylerine ulaşmıştır.

Turizm geliri ve ziyaretçi sayısı* (Ocak 2019 – Nisan 2023)

Toplam Seyahat Gelirleri (milyar dolar)

Yabancı Ziyaretçi Sayısı (milyon kişi)

Kaynak: TCMB, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve TEPAV görselleştirmesi

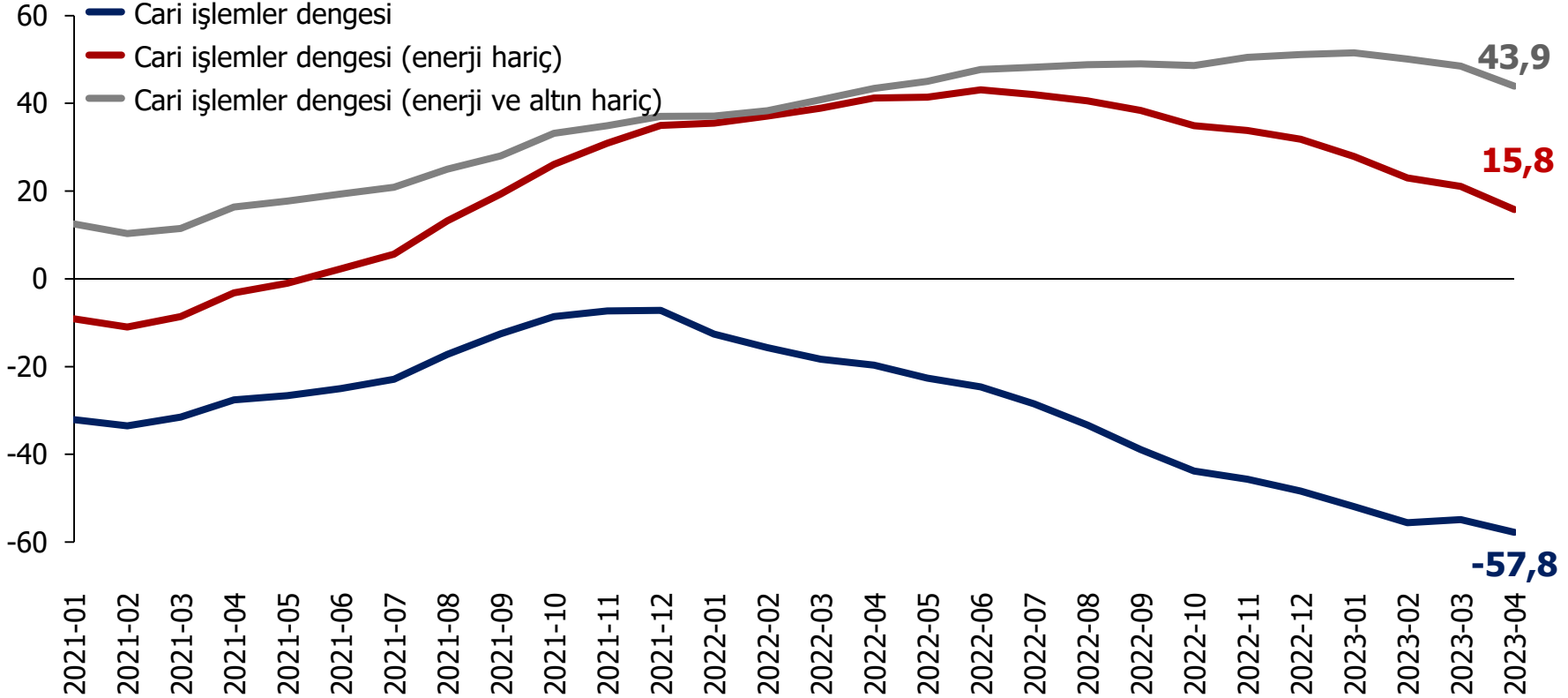
* 2012-2022 dönemini kapsayan turizm verilerinde iyileştirmeler yapılmış ve seyahat gelirleri toplam 22,4 milyar dolar yukarı yönlü güncellenmiştir.

Güncellemelerin yaklaşık %80'i son dört yıla aittir. Detaylı bilgi için bakınız: <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/05f36989-b846-4b13-bb85-40c865c066e1/duyuru20221111.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-05f36989-b846-4b13-bb85-40c865c066e1-ohBvgrX>

Nisan ayında cari açık aylık 5,4 milyar dolar, yıllık 57,8 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir.

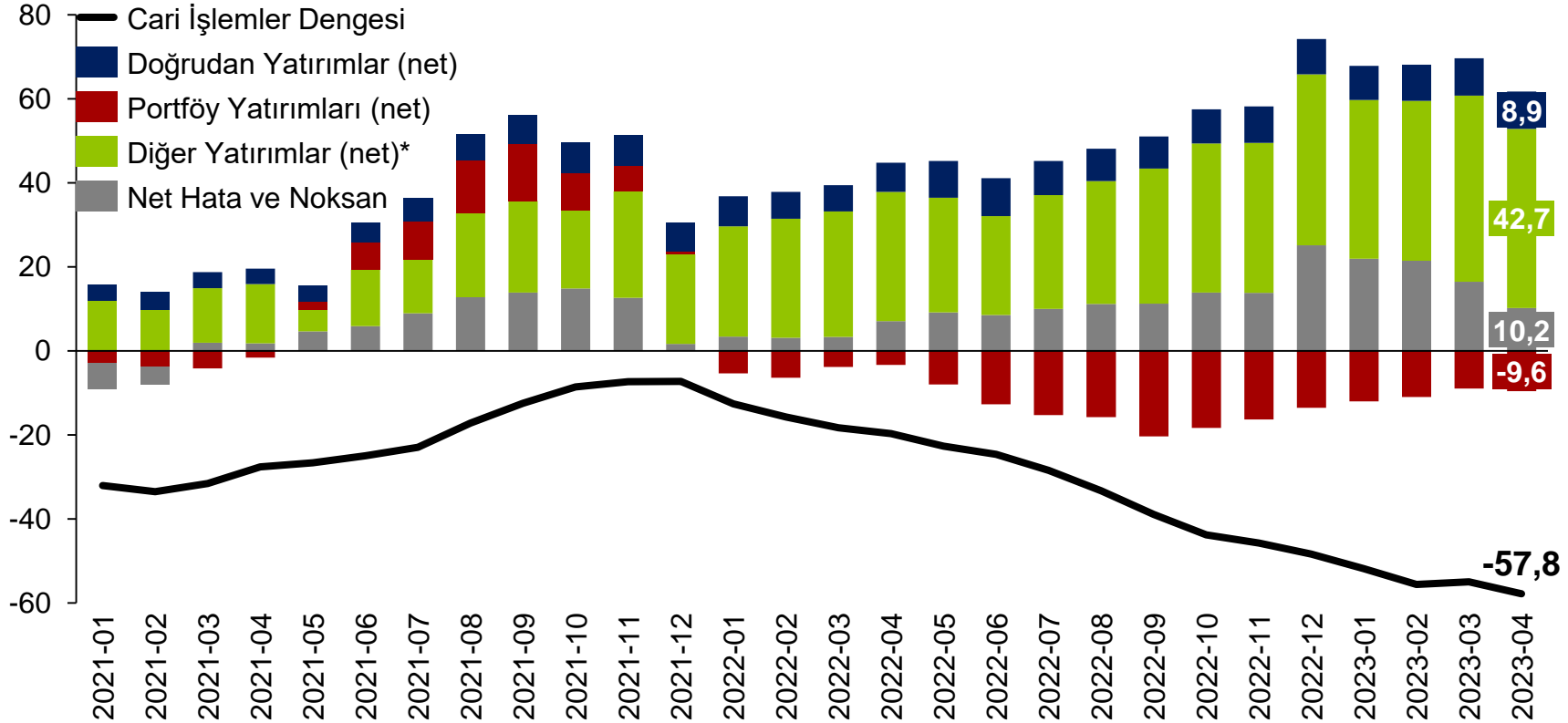
Çekirdek cari işlemler dengesi (enerji ve altın ticareti hariç) fazla vermekle beraber gerileme eğilimi sürmektedir.

Cari işlemler dengesi (12 aylık birikimli, milyar dolar) Ocak 2021 – Nisan 2023

Nisan ayı itibarıyla en büyük finansman kalemi kredi ve mevduatlardan oluşan diğer yatırımlardır ve cari açığın %73,9'unu karşılamaktadır.

Cari işlemler dengesi ve finansman kalemleri (12 aylık birikimli, milyar dolar) Ocak 2021 - Nisan 2023

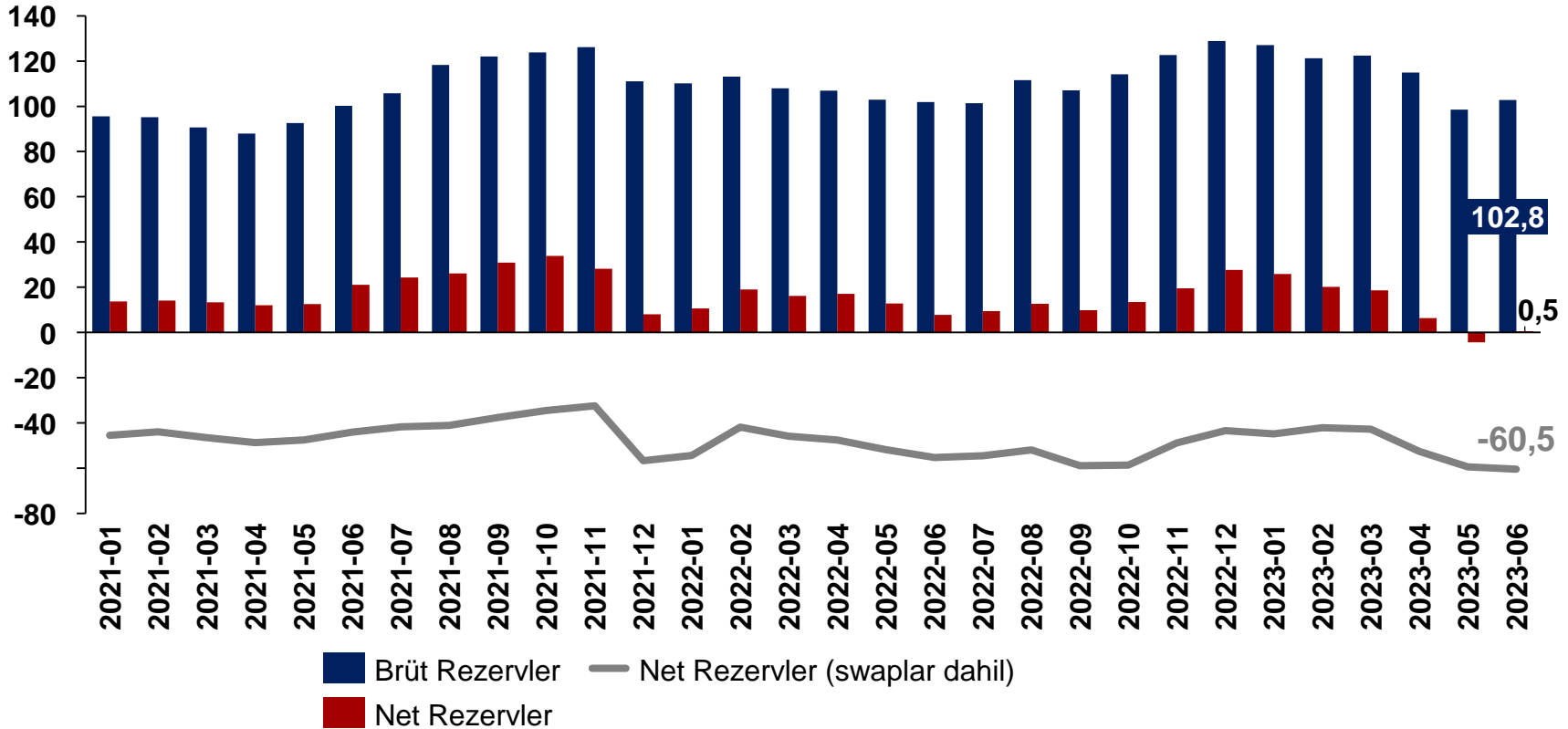
Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi

* Diğer yatırımlar, doğrudan yatırım, portföy yatırımları ya da rezerv varlık dışında kalan tüm finansal işlemleri içermektedir. Efektif ve mevduatlar, krediler ve ticari krediler ana kalemlerdir.

Merkez Bankası net rezervleri düşük seviyelerdedir.

2022 yıl sonuna göre net rezervler 27,2 milyar dolar düşüş kaydetmiş ve 0,5 milyar dolar seviyesine gerilemiştir.

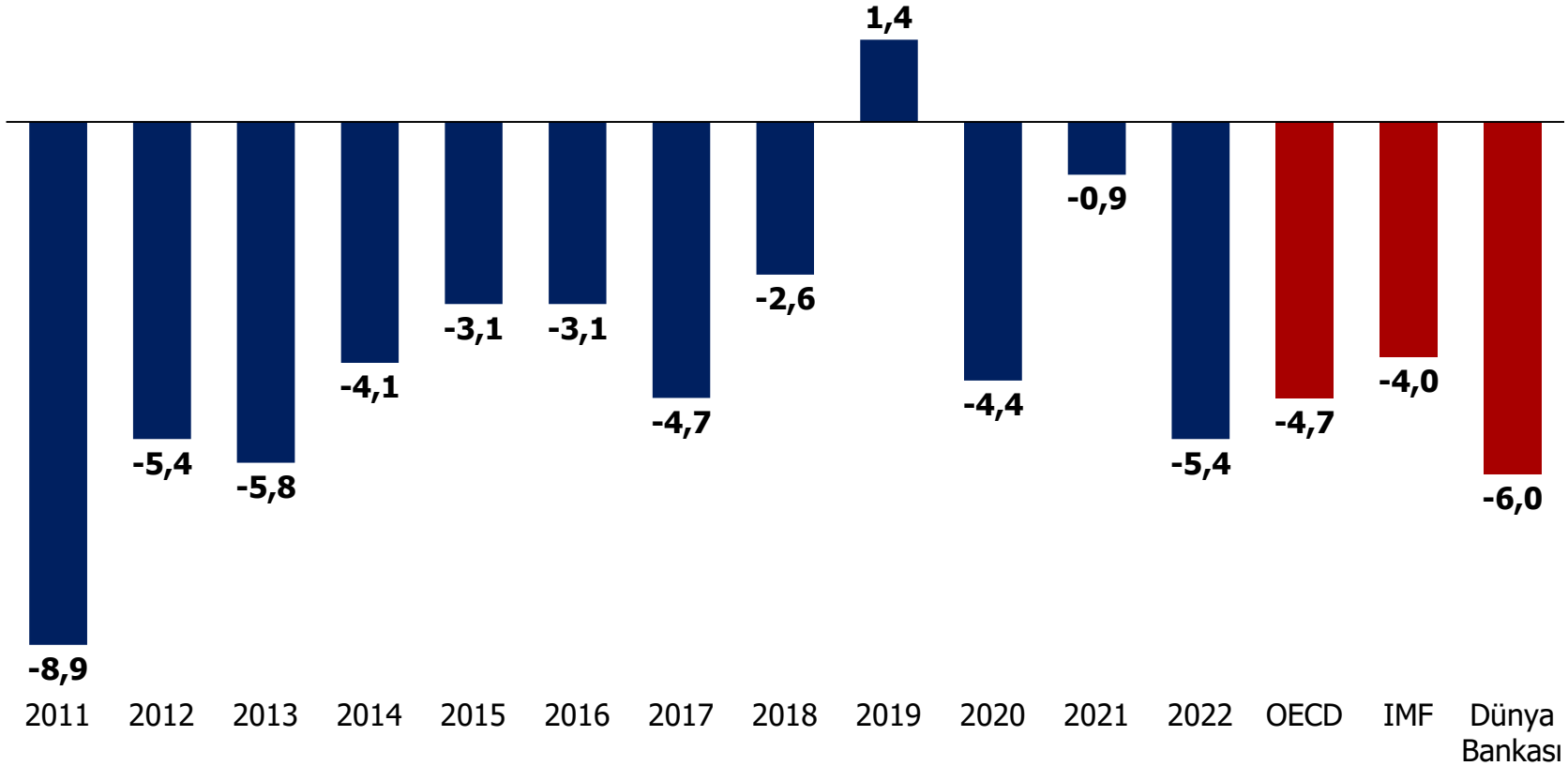
Merkez Bankası rezervleri (milyar dolar) Ocak 2021 – Haziran 2023*

Uluslararası kuruluşların 2023 yılı cari açık /GSYİH tahminleri %4,0 – 6,0 aralığındadır.

Haziran ayında OECD 2023 yıl sonu tahminini %3,8'den %4,7'ye güncellemiştir.

Cari işlemler dengesi / GSYİH (%) 2011 - 2023

2023 tahminleri*

Kaynak: TÜİK, TCMB, TEPAV görselleştirmesi

* IMF – Nisan 2023 Dünya Ekonomik Görünümü Raporu, OECD – Haziran 2023 Ekonomik Görünüm Raporu, Dünya Bankası - Nisan 2023 Avrupa ve Orta Asya Ekonomik Güncelleme Raporu verileridir.

İstihdam ve İşsizlik*

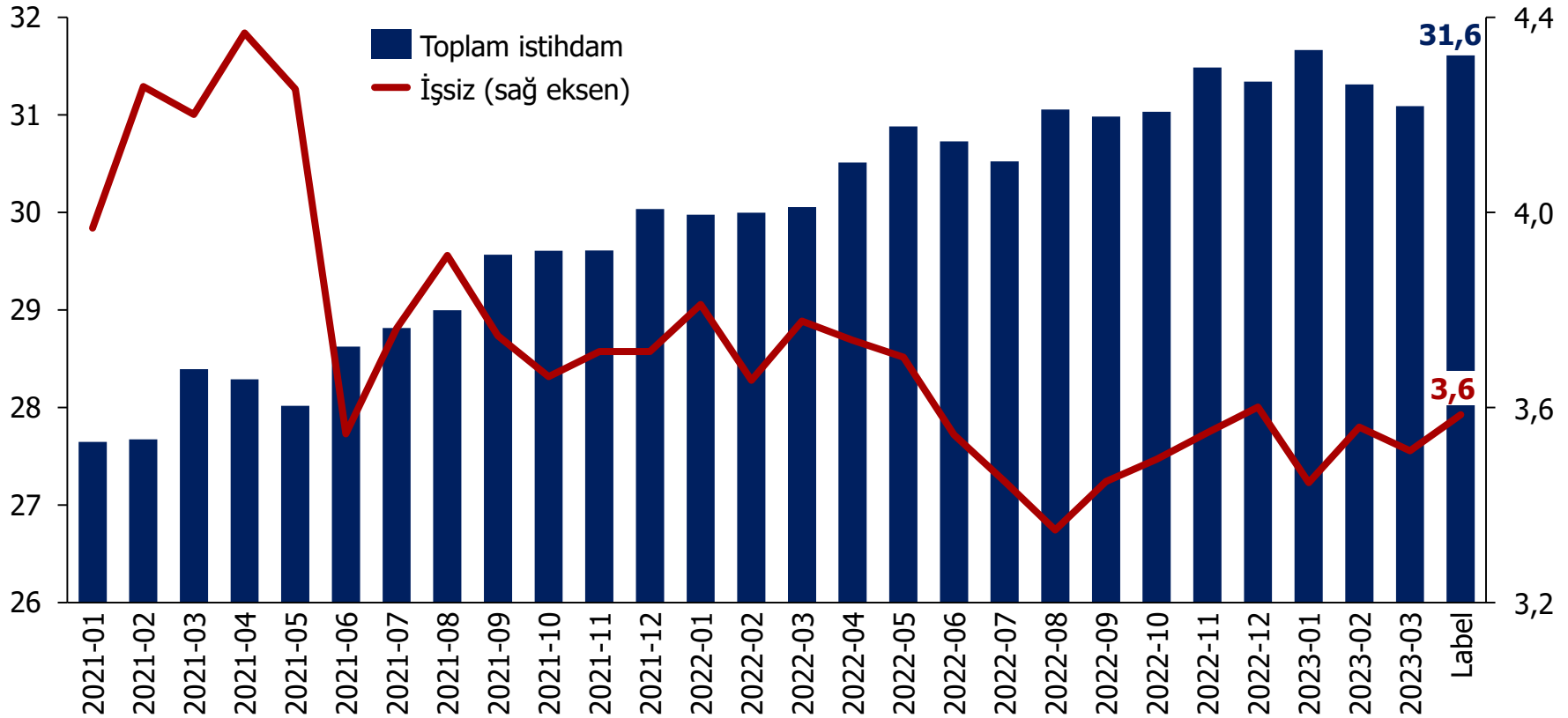
- Toplam istihdam ve işsiz sayıları
- İşgücüne katılım ve işsizlik oranları
- Kadın ve genç işsizlik oranları
- Geniş tanımlı işsizlik oranları
  - Zamana bağlı eksik istihdam ve işsizlerin bütünleşik oranı
  - İşsiz ve potansiyel işgücünün bütünleşik oranı
  - Atıl işgücü oranı

* Hanehalkı İşgücü Araştırması Şubat ve Mart aylarına ilişkin anket uygulaması, ülkemizde yaşanan deprem felaketi nedeniyle bazı illerde yapılamadığından, ilgili bültenlerde sonuçlar anket uygulaması gerçekleştirilebilen iller üzerinden Türkiye bazında tahmin verecek şekilde ağırlıklandırma yapılarak hesaplanmıştır. Nisan ayına ilişkin anket uygulaması depremden etkilenen iller de dahil olmak üzere tüm ülke genelinde uygulanabilmiş ve bu sebeple standart ağırlıklandırma işlemi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, Şubat ve Mart ayları için deprem etkisinin göstergelere yansıtılabilmesi amacıyla ek bir anket uygulaması yapılarak arındırılmamış ve mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış nihai sonuçlar yeniden hesaplanarak geriye dönük olarak ilgili istatistiksel tablolarda revize edilmiştir.

Nisan ayında istihdam ve işsiz sayıları artmıştır.

İstihdam bir önceki aya göre 521 bin, işsiz sayısı ise 74 bin yükselmiştir.

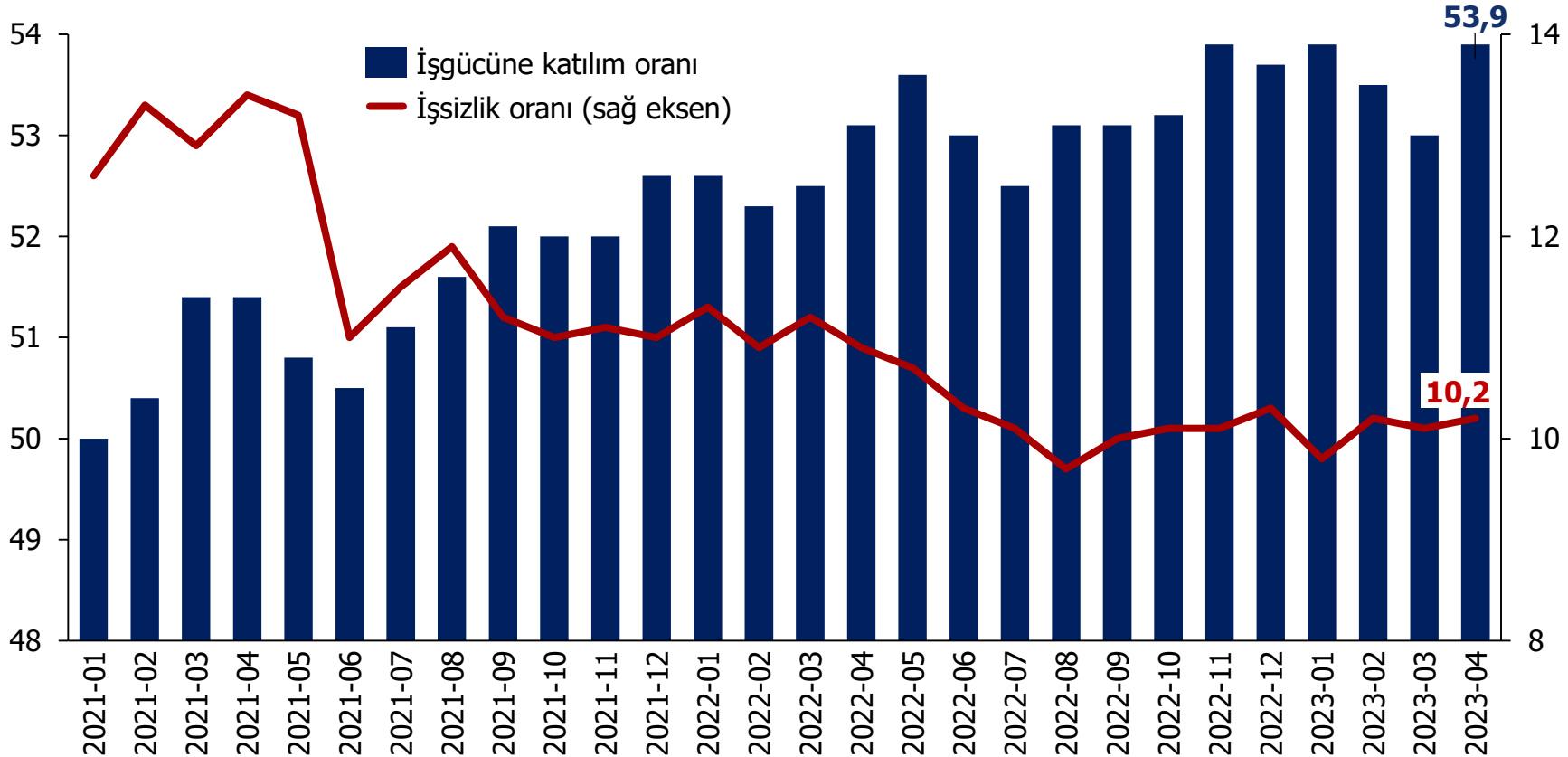
Toplam istihdam ve işsiz (mevsim etkisinden arındırılmış, milyon kişi) Ocak 2021 – Nisan 2023

Nisan ayında işsizlik oranı %10,2'dir.

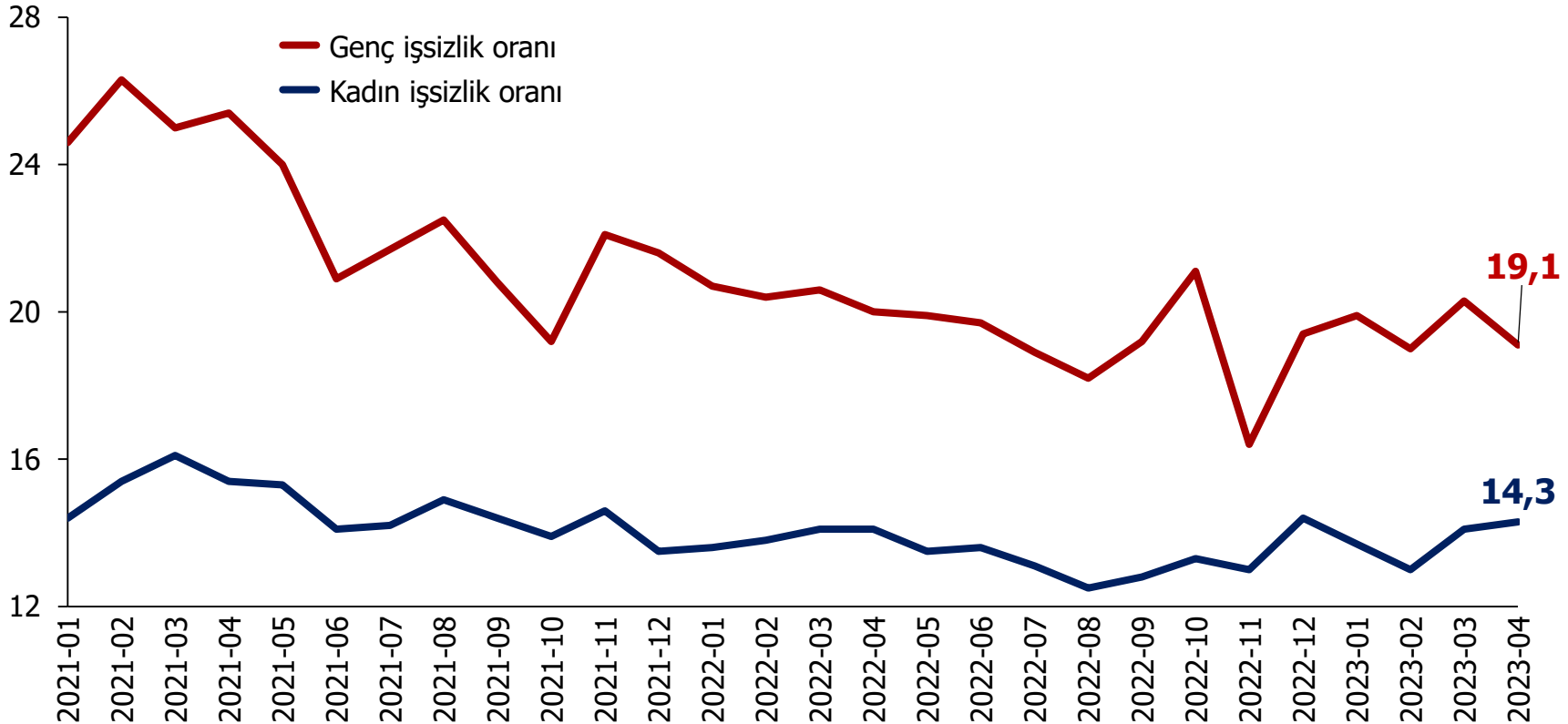
İşgücüne katılım oranı %53,9'a, işsizlik oranı ise %10,2'ye yükselmiştir.

İşsizlik ve işgücüne katılım oranı (mevsim etkisinden arındırılmış, %) Ocak 2021 – Nisan 2023

Nisan ayında işsizlik oranları kadınlarda 0,2 puan artmış, gençlerde ise 1,2 puan gerilemiştir.

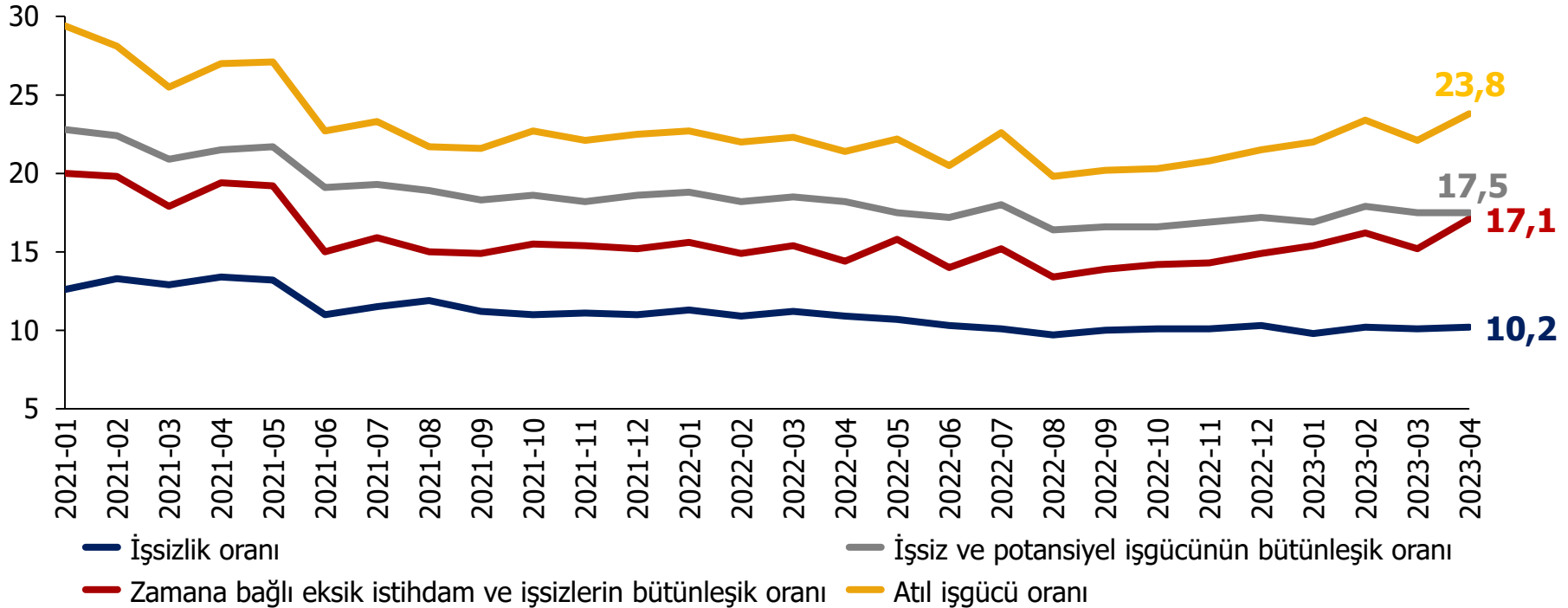
Genç ve kadın işsizlik oranları (mevsim etkisinden arındırılmış, %) Ocak 2021 – Nisan 2023

Geniş tanımlı işgücü göstergelerinde belirgin artışlar gözlenmiştir.

Bir önceki aya kıyasla atıl işgücü oranı 1,7 puan, zamana bağlı eksik istihdam ve işsizlerin bütünleşik oranı ise 1,9 puan yükselmiştir.

İşgücüne ilişkin tamamlayıcı göstergeler* (mevsim etkisinden arındırılmış, %) Ocak 2021 – Nisan 2023

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde fiili olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu takdirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Potansiyel işgücü: Referans haftasında ne istihdamda ne de işsiz olan çalışma çağındaki kişilerden; iş arayan fakat kısa süre içerisinde işbaşı yapabilecek durumda olmayanlarla, iş aramadığı halde çalışma isteği olan ve kısa süre içerisinde işbaşı yapabilecek durumda olan kişilerdir.

Atıl işgücü: Zamana bağlı eksik istihdam, işsiz ve potansiyel işgücünün toplamıdır.

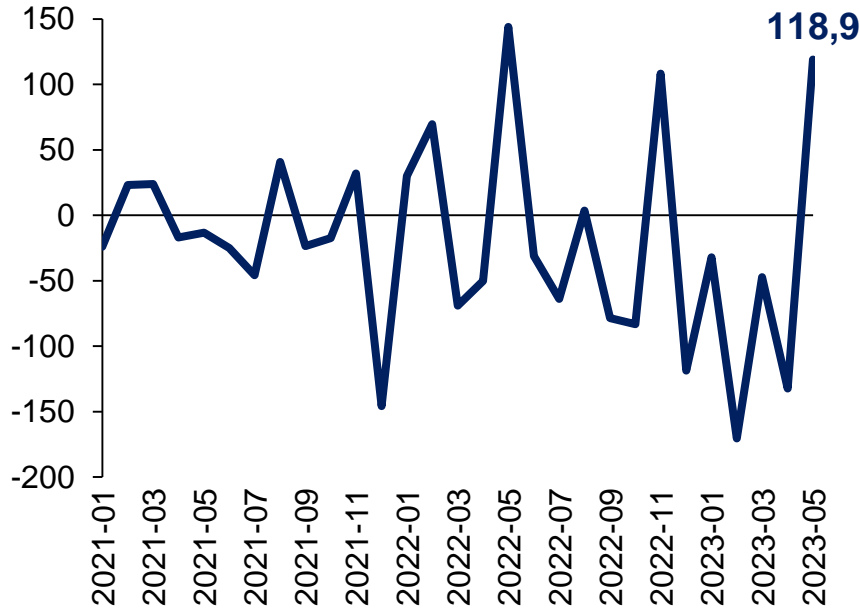
Kamu Maliyesi

- Merkezi Yönetim bütçe dengesi
- Merkezi Yönetim faiz dışı denge
  - Program tanımlı faiz dışı denge
- Merkezi Yönetim borç stoku
  - Döviz cinsi borç stoku
  - Merkezi Yönetim borç stoku / GSYİH

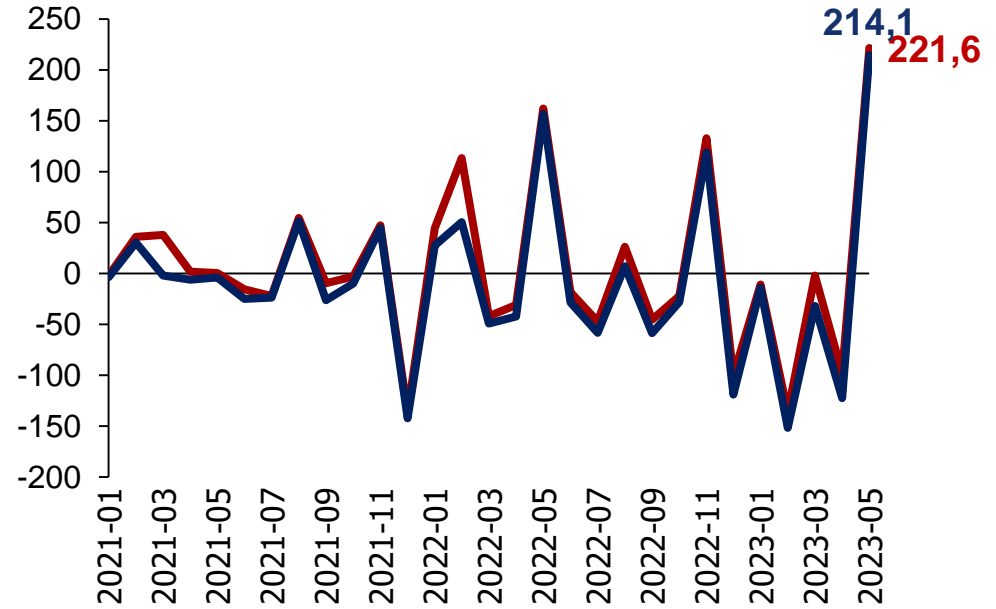
Bütçe dengesi Mayıs ayında 118,9 milyar TL fazla vermiştir.
Program tanımlı faiz dışı dengede ise 221,6 milyar TL fazla kaydedilmiştir.

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi (milyar TL) Ocak 2021 – Mayıs 2023

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi

Merkezi Yönetim Faiz Dışı Dengesi

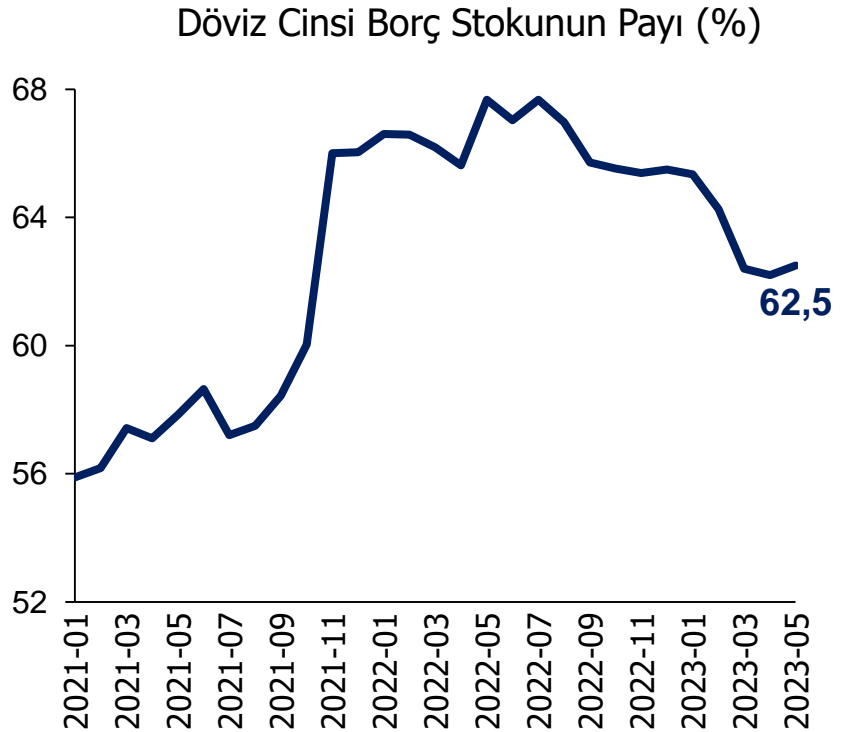
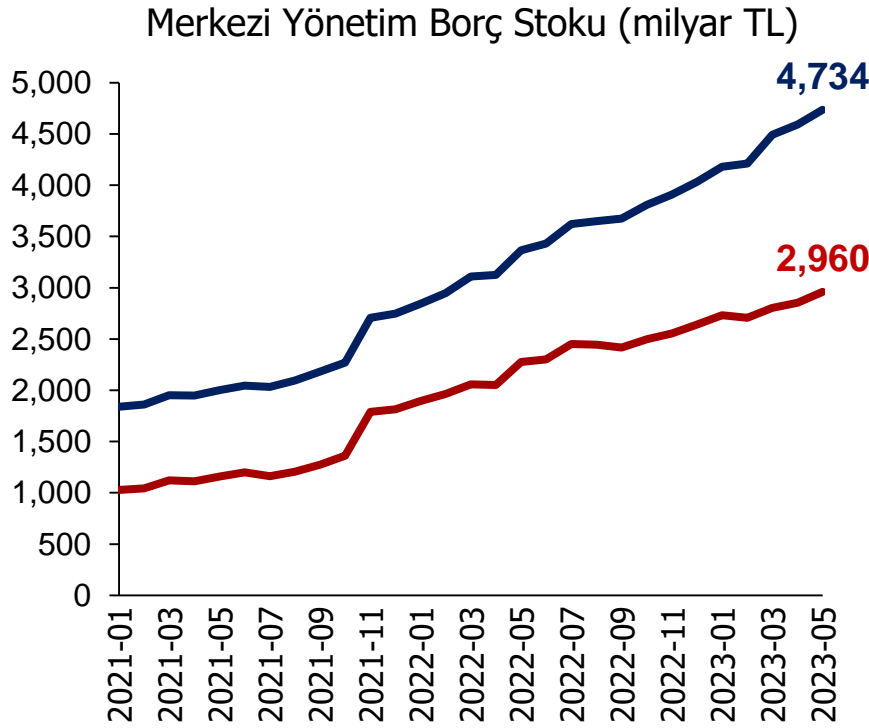

- Merkezi Yönetim Faiz Dışı Dengesi
- Merkezi Yönetim Program Tanımlı Faiz Dışı Denge

Mayıs ayında Merkezi Yönetim borç stoku bir önceki yıla göre %40,7 artarak 4,7 trilyon TL'ye ulaşmıştır.

Borç stokunun %62,5'i döviz cinsindedir.

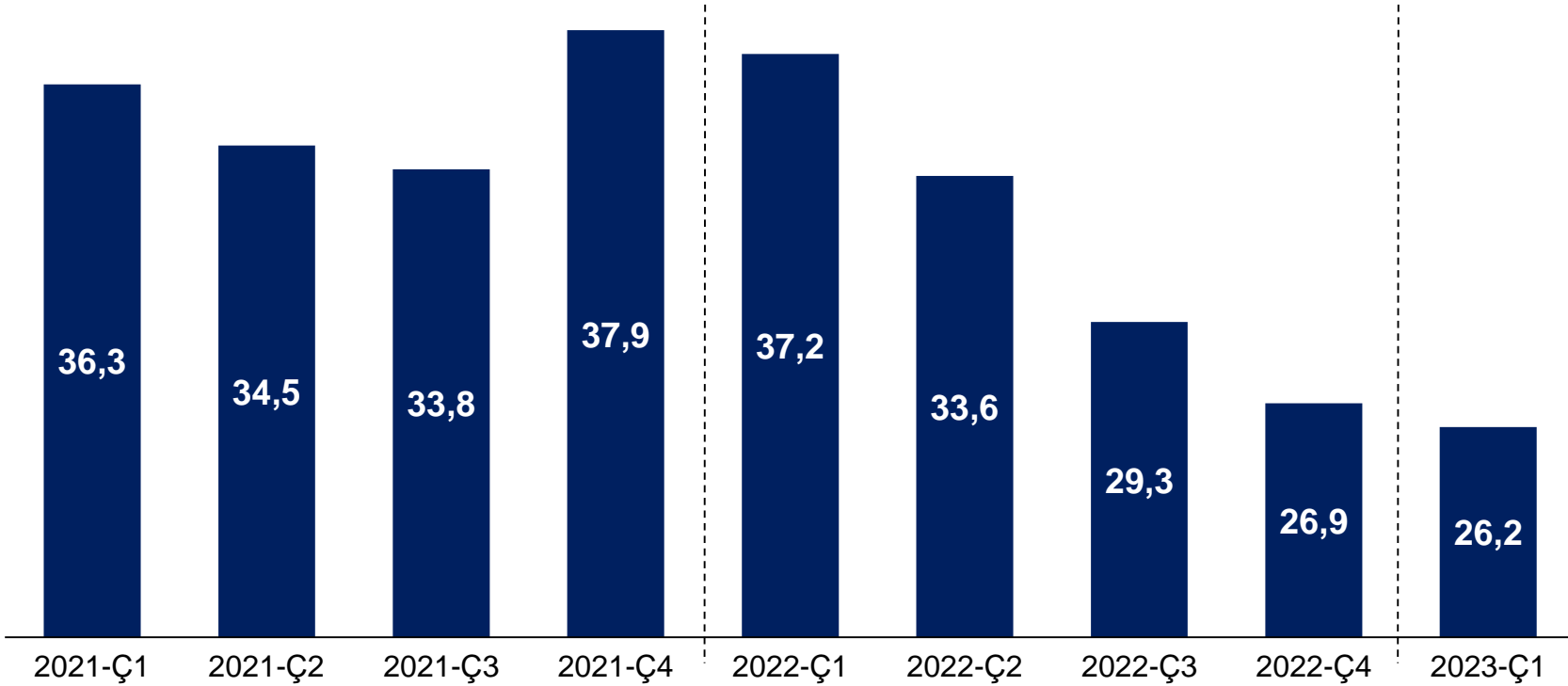
Merkezi Yönetim Borç Stoku (Ocak 2021 – Mayıs 2023)

- Merkezi Yönetim Borç Stoku
- Merkezi Yönetim Döviz Cinsi Borç Stoku

2023 ilk çeyreği itibarıyla Merkezi Yönetim borç stoku/GSYİH oranı %26,2'ye gerilemiştir.

Merkezi Yönetim Borç Stoku / GSYİH (%) 2021 Ç1 – 2023 Ç1

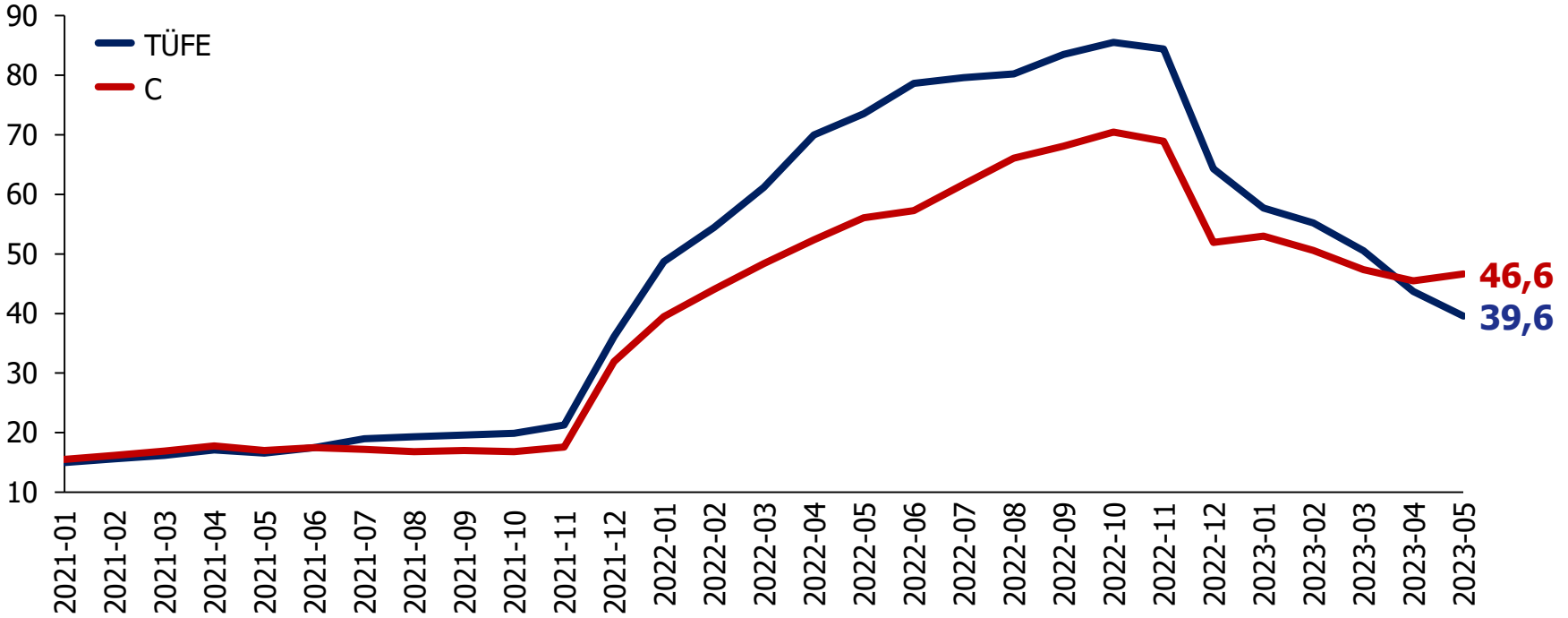
Enflasyon

- Tüketici enflasyonu
  - Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ve özel kapsamlı gösterge - C
  - Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ve alt kalemler
- Üretici enflasyonu
  - Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ve imalat alt endeksi
  - Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ve alt kalemler

Mayıs ayında yıllık tüketici enflasyonu %39,6'ya gerilemiştir.

Temel eğilim göstergelerinden TÜFE-C endeksinin yıllık değişimi ise %46,6'ya yükselmiştir.

TÜFE ve özel kapsamlı enflasyon göstergesi - C* (yıllık değişim, %) Ocak 2021 – Mayıs 2023

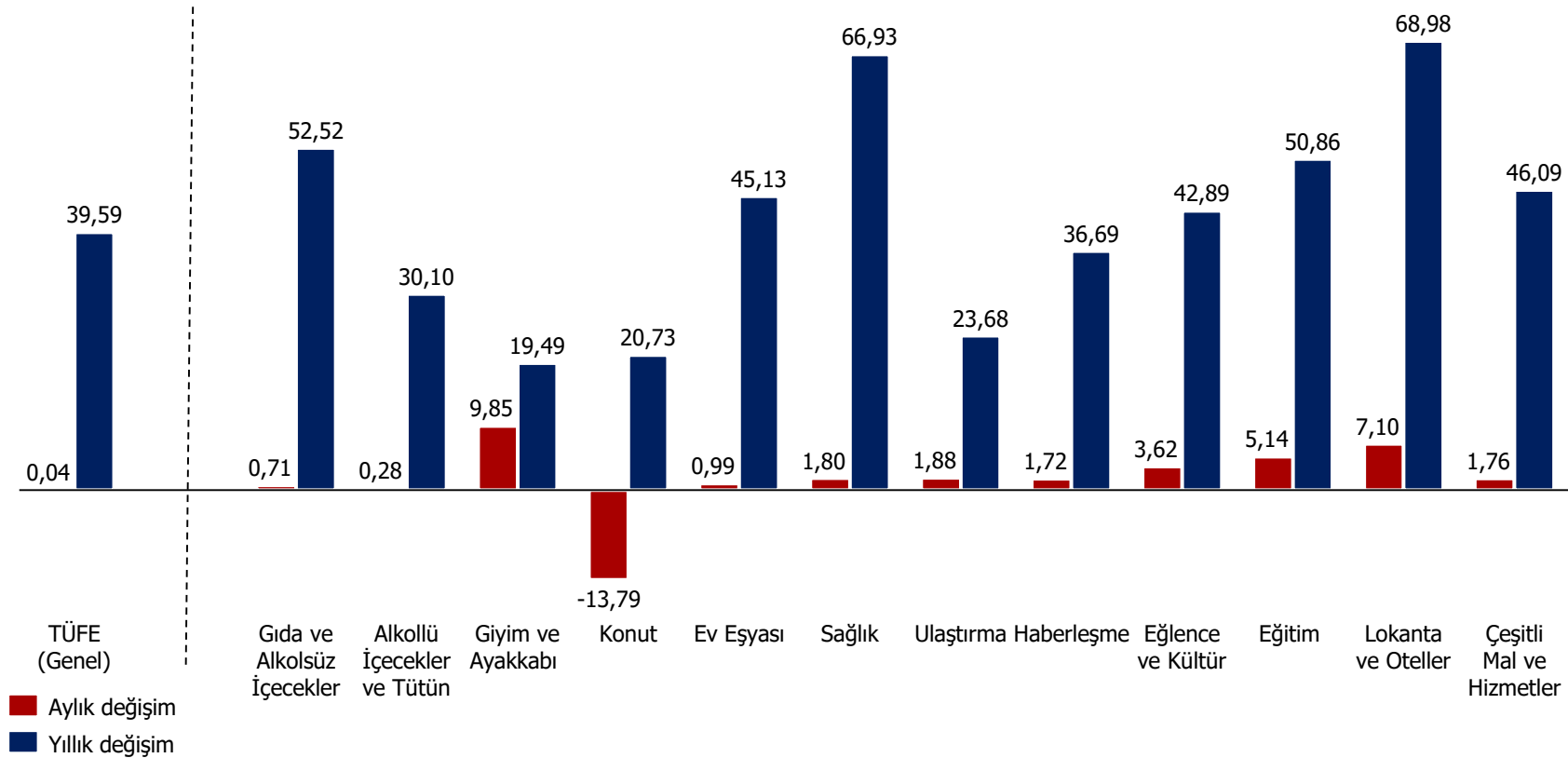
Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* Enflasyonun temel eğilimini göstermek amacıyla hesaplanan özel kapsamlı göstergelerden TÜFE-C, enerji, gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ürünleri ve altın hariç TÜFE'yi göstermektedir.

Mayıs ayında aylık tüketici enflasyon oranı %0,04'tür; konut grubunda %13,79 oranında fiyat düşüşü gerçekleşmiştir.

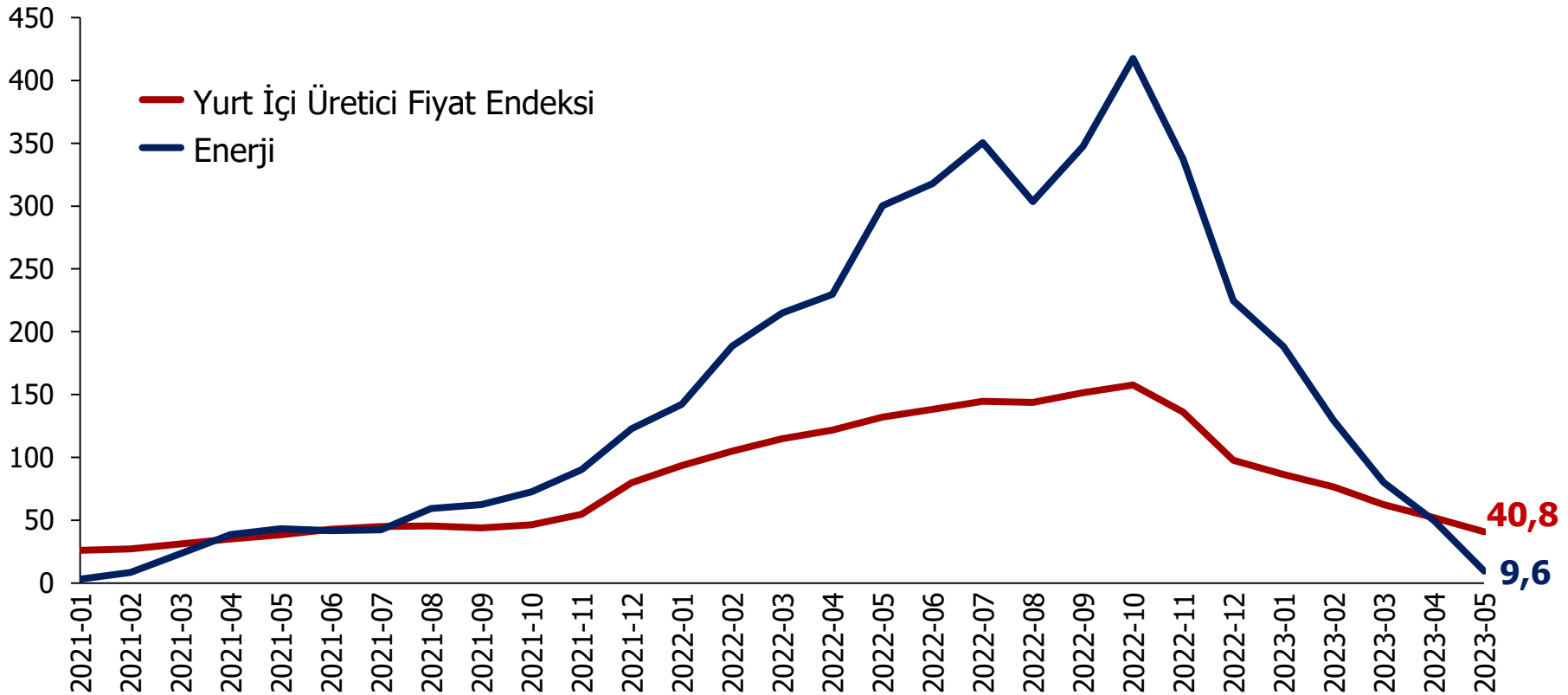
Mayıs ayı gerçekleşmesinde TÜİK'in doğalgaz destekleri için "sıfır fiyat" yöntemi uygulaması belirgin etkide bulunmuştur.

TÜFE ve alt kalemler (%) Mayıs 2023

Mayıs ayında yurt içi üretici enflasyon oranı %40,8'e gerilemiştir.
Enerji maliyetlerindeki yıllık artış ise %9,6'ya gerilemiştir.

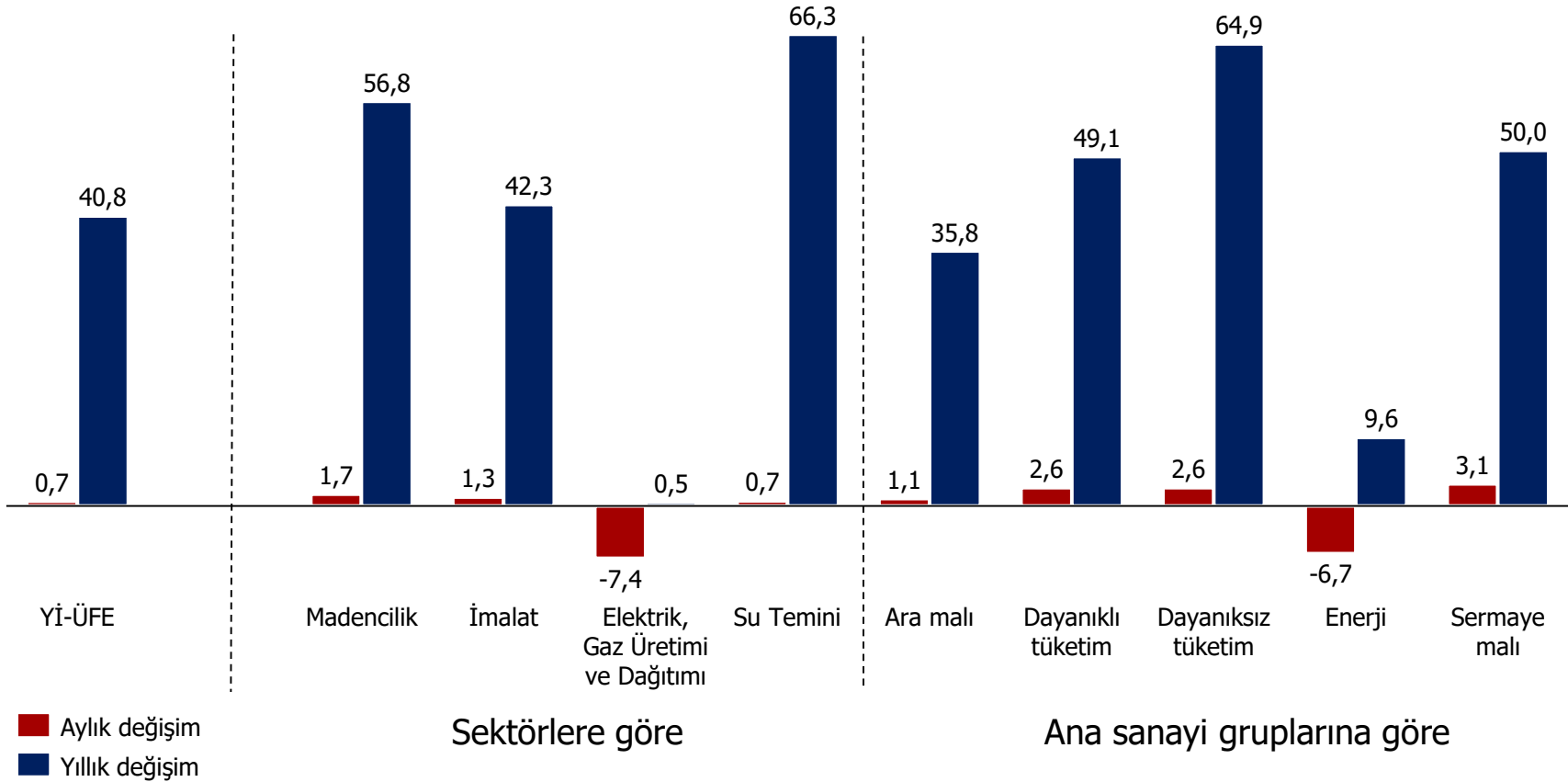
Yİ-ÜFE ve imalat (yıllık değişim, %) Ocak 2021 - Mayıs 2023

Mayıs ayında aylık üretici enflasyon oranı %0,7'dir.

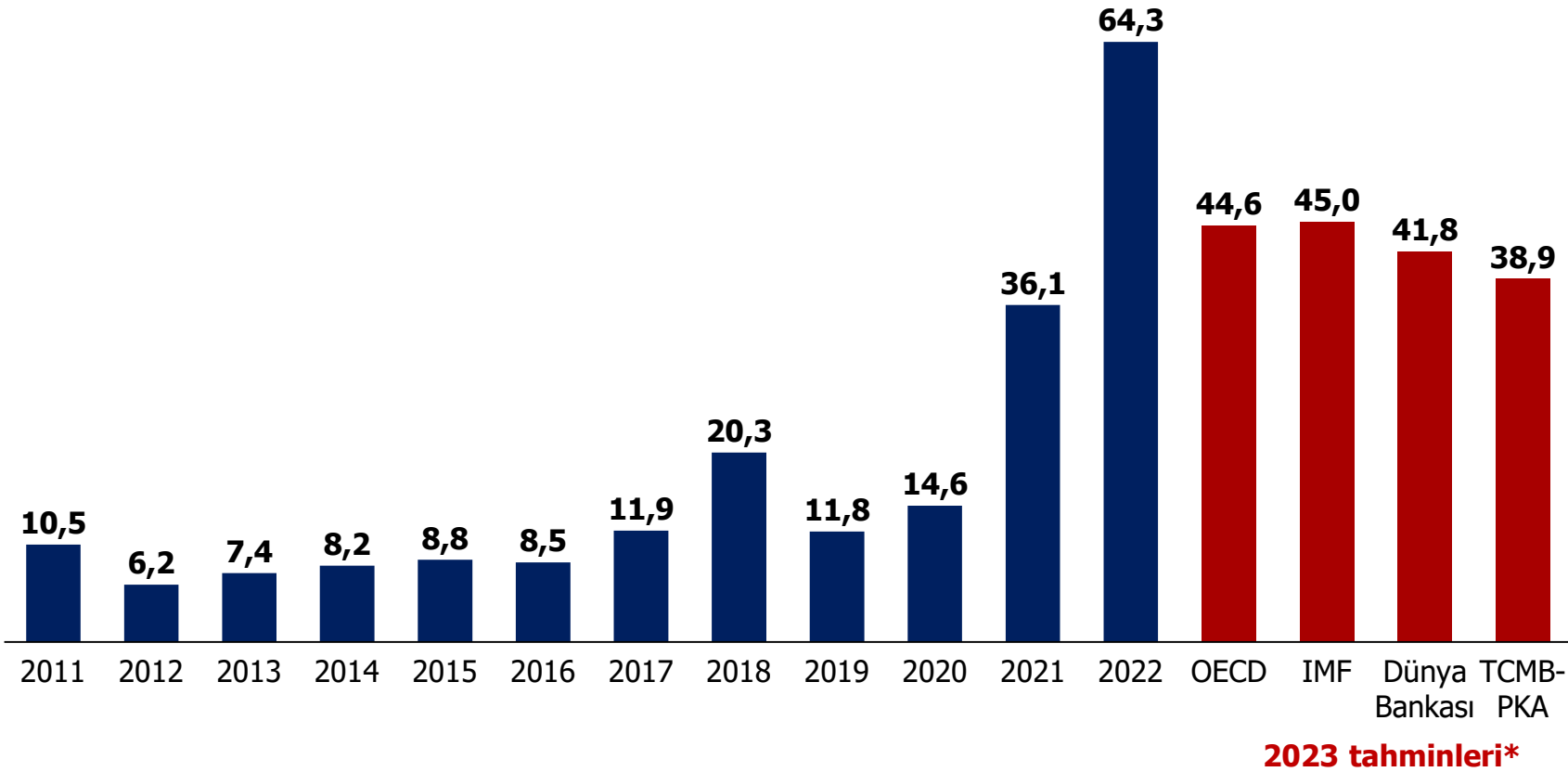
Elektrik, gaz üretimi ve dağıtımında %7,4, enerji de ise %6,7 oranında aylık fiyat düşüşleri gerçekleşmiştir.

Yİ-ÜFE ve alt kalemler (%) Mayıs 2023

2023 yıl sonu tüketici enflasyonu tahminleri %38,9 – 45,0 aralığındadır.

Enflasyon (TÜFE, %) 2011 - 2023

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* IMF – Nisan 2023 Dünya Ekonomik Görünümü Raporu, OECD - Kasım 2022 Ekonomik Görünüm Raporu, Dünya Bankası - Nisan 2023 Avrupa ve Orta Asya Ekonomik Güncelleme Raporu ve TCMB – Haziran 2023 Piyasa Katılımcılar Anketi verileridir.

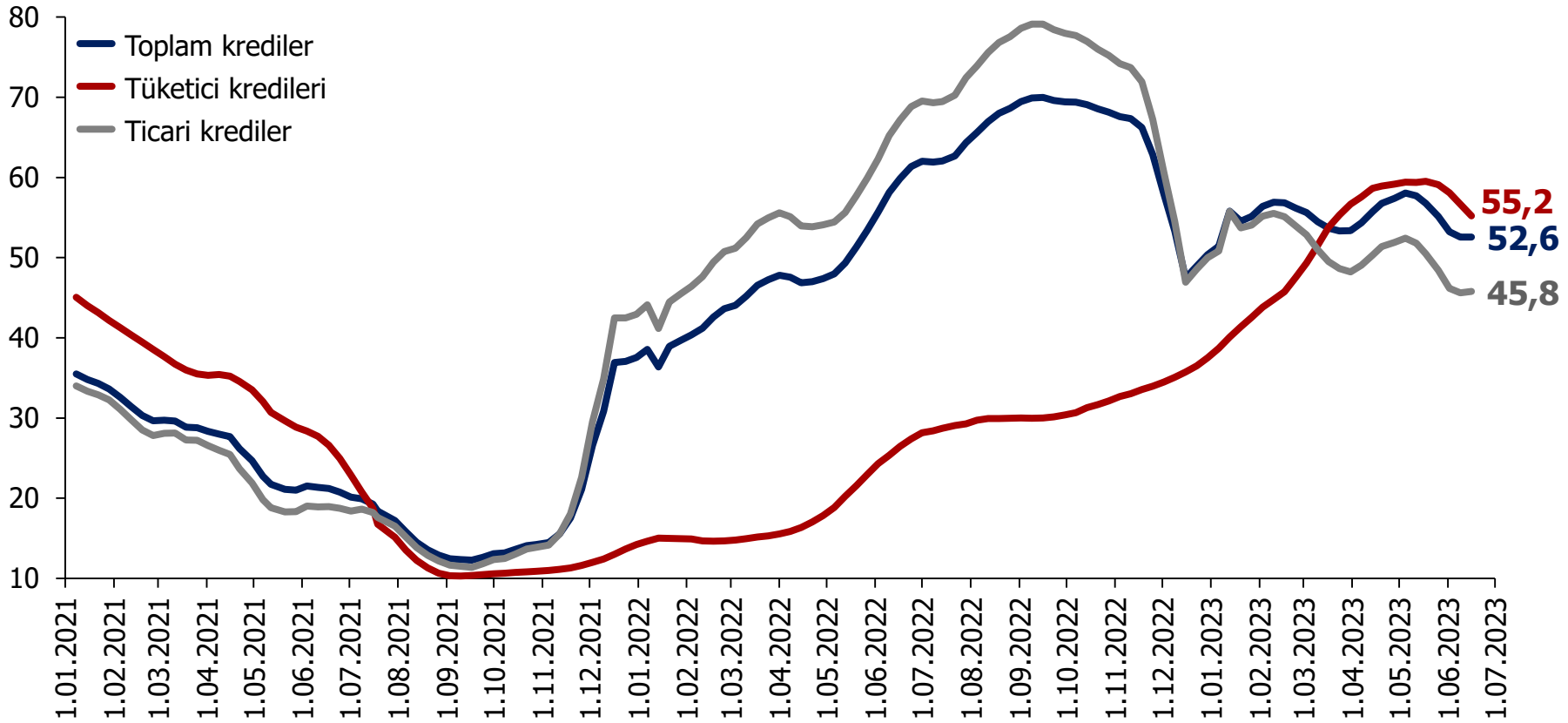
Kredi ve Mevduat

- Kredi gelişmeleri
  - Kredi büyüme hızları
  - Tüketici kredi büyümesi
- Tahsili gecikmiş alacaklar ve karşılıksız senetler
  - Takipteki alacaklar
  - Karşılıksız çek oranı
- Mevduat gelişmeleri
  - Toplam mevduat
  - TL ve YP mevduat
- Faiz oranları
  - Ticari kredi ve mevduat faizi
  - Tüketici kredi faizleri

Kredi kullanımlarında artış oranı %52,6'ya gerilemiştir.

Ticari kredilerin yıllık artış oranı %45,8, tüketici kredilerindeki artış oranı %55,2'dir.

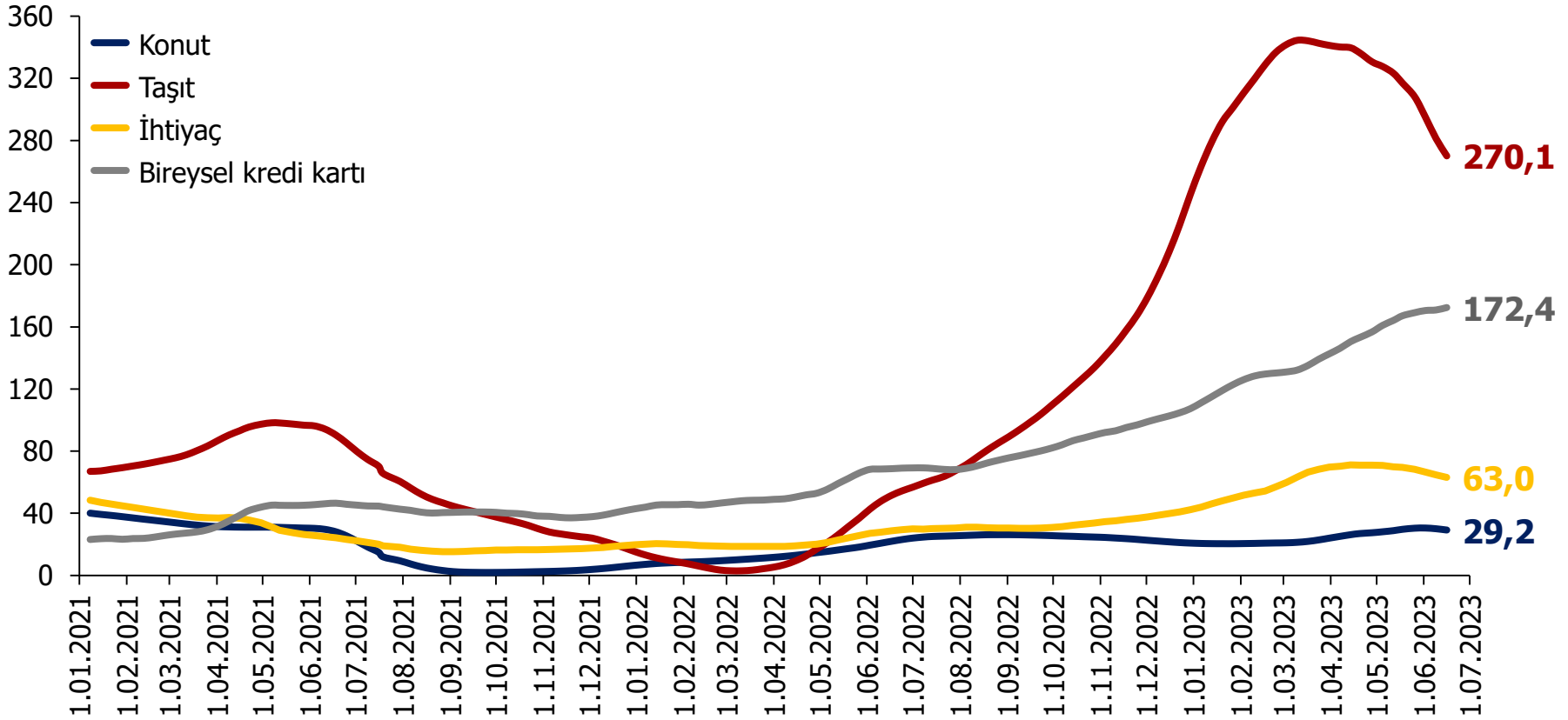
**Kredi büyümesi (4 haftalık hareketli ortalama, yıllık değişim, %)
8 Ocak 2021 – 16 Haziran 2023**

Taşıt kredilerinde yıllık artış düşüş eğilimindedir.

İhtiyaç kredilerinde yıllık artış oranı %63, konut kredilerinde ise %29,2 olmuştur.

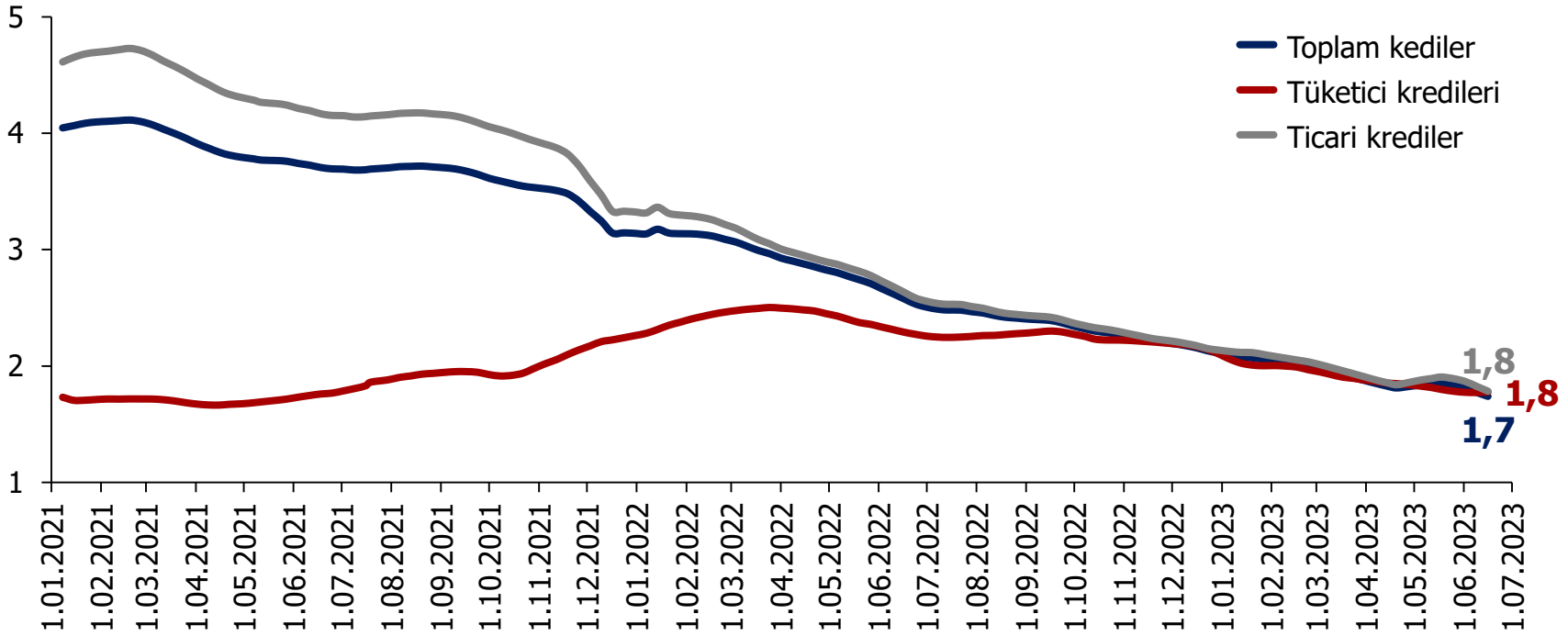
Tüketici kredi büyümesi (4 haftalık hareketli ortalama, yıllık % değişim) 8 Ocak 2021 – 16 Haziran 2023

Takipteki alacaklar oranı gerilemektedir.

Haziran ayı itibarıyla takipteki alacaklar oranı ticari ve tüketici kredilerinde %1,8'dir.

Takipteki kredi oranları* (4 haftalık hareketli ortalama, %) 8 Ocak 2021 – 16 Haziran 2023

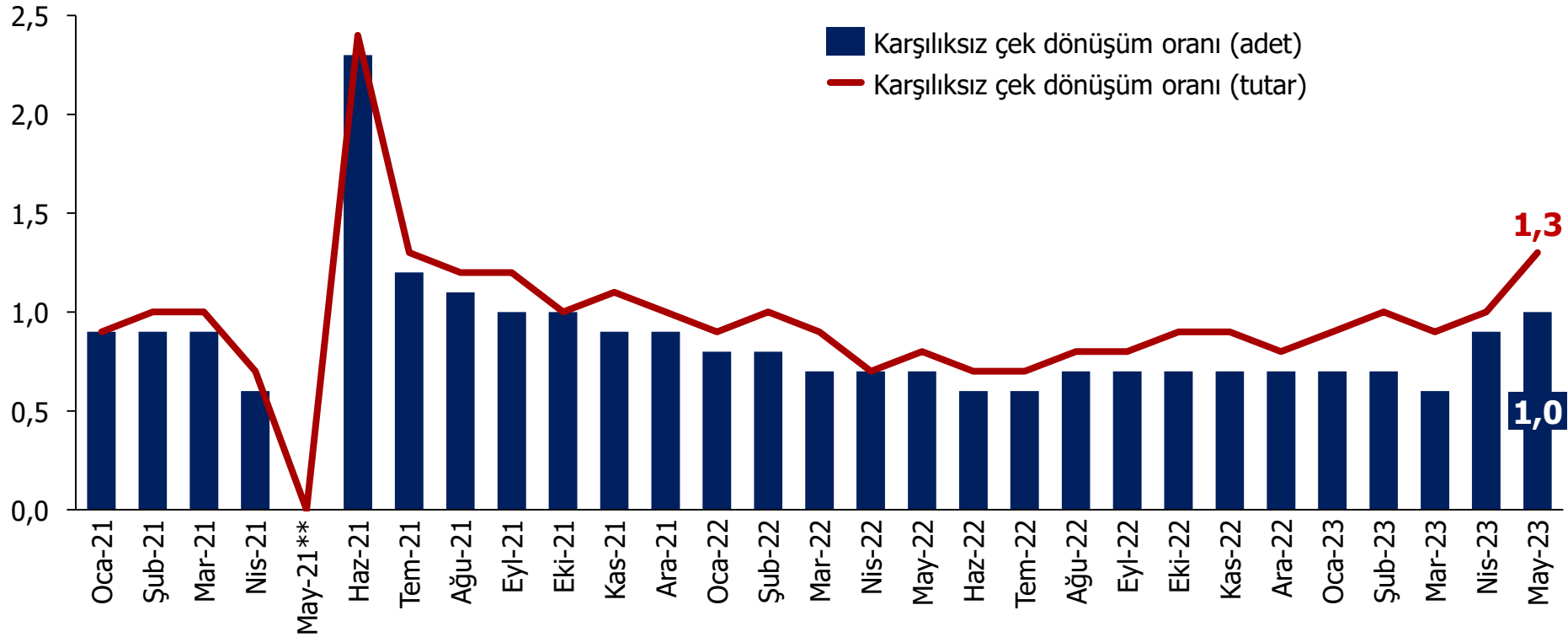
Kaynak: BDDK, TEPAV hesaplamaları

*Takipteki kredi oranı, takipteki alacakların toplam nakdi krediler içerisindeki payını göstermektedir.

**BDDK, salgınının ardından işletmelerin yaşayacakları nakit akışı sorununun finansal bir probleme dönüşmemesi için Mart 2020'de aldığı kararla, 31 Aralık'a kadar 2. grup krediye (yakın izlemedeki krediler-sorunlu krediler) geçiş süresini 30 günden 90 güne, 3. grup krediye (takipteki krediler) geçiş süresi de 90 günden 180 güne çıkarmıştır. İlgili uygulama bazı istisnalar tanınarak 30 Eylül 2021'e kadar uzatılmıştır.

Mayıs ayında karşılıksız çeklerin dönüşüm oranları yükselmiştir.
Karşılıksız çeklerde dönüşüm oranları tutar olarak %1,3, adet olarak %1,0 seviyesindedir.

Karşılıksız çek dönüşüm oranı* (%) Ocak 2021 – Mayıs 2023

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

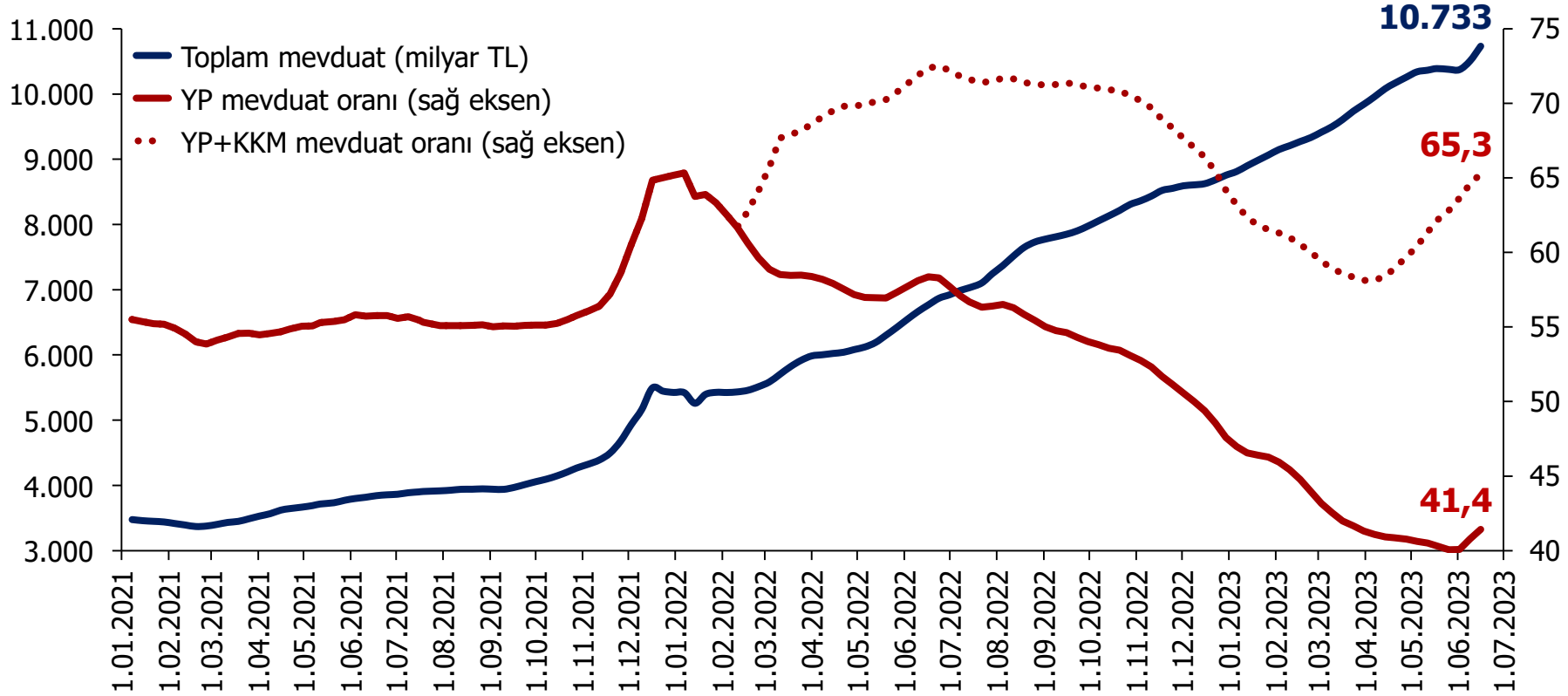
*Karşılıksız çek dönüşüm oranları, takas odalarına ibraz edilen ve karşılıksız kalan çek adet ve tutarının toplam takasa ibraz edilen çek adet ve tutarı içindeki oranıdır.

** Mayıs ayında karşılıksız çek işlemlerine ilişkin düzenleme nedeniyle veri açıklanmamıştır.

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/04/20210430M1-1.htm>

Haziran ayı itibarıyla toplam mevduatlar 10 trilyon TL'yi aşmıştır.
Mevduat dolarizasyon oranı %41,4'tür, Kur Korunmalı Mevduatlar (KKM) dahil edildiğinde %65,3'e yükselmektedir.

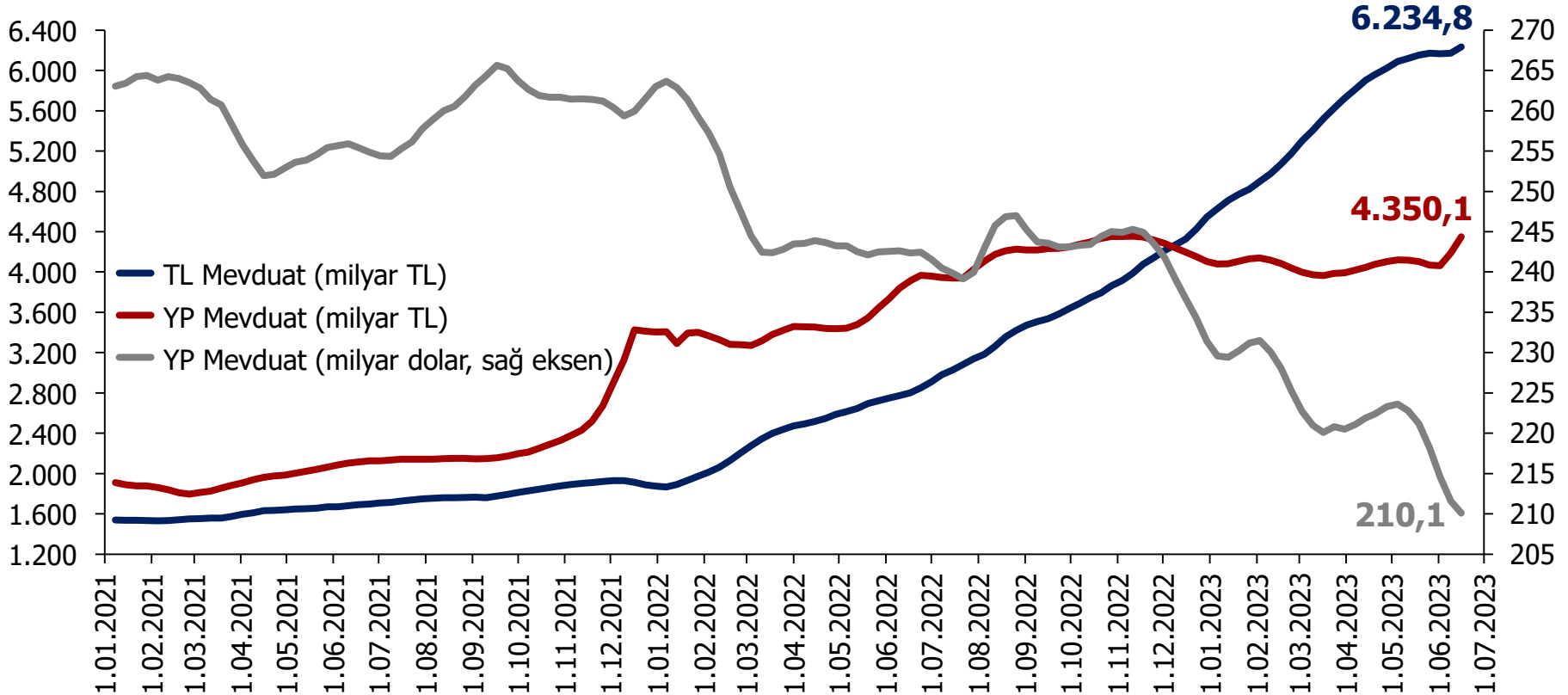
Toplam mevduat tutarı ve döviz endeksli mevduatların oranı (4 haftalık hareketli ortalama, %) 8 Ocak 2021 – 16 Haziran 2023

Yabancı para mevduatlar azalmaktadır.

Yabancı mevduatlar son dört haftada 11 milyar dolar azalırken, TL karşılığı ise %6,0 yükselmiştir.

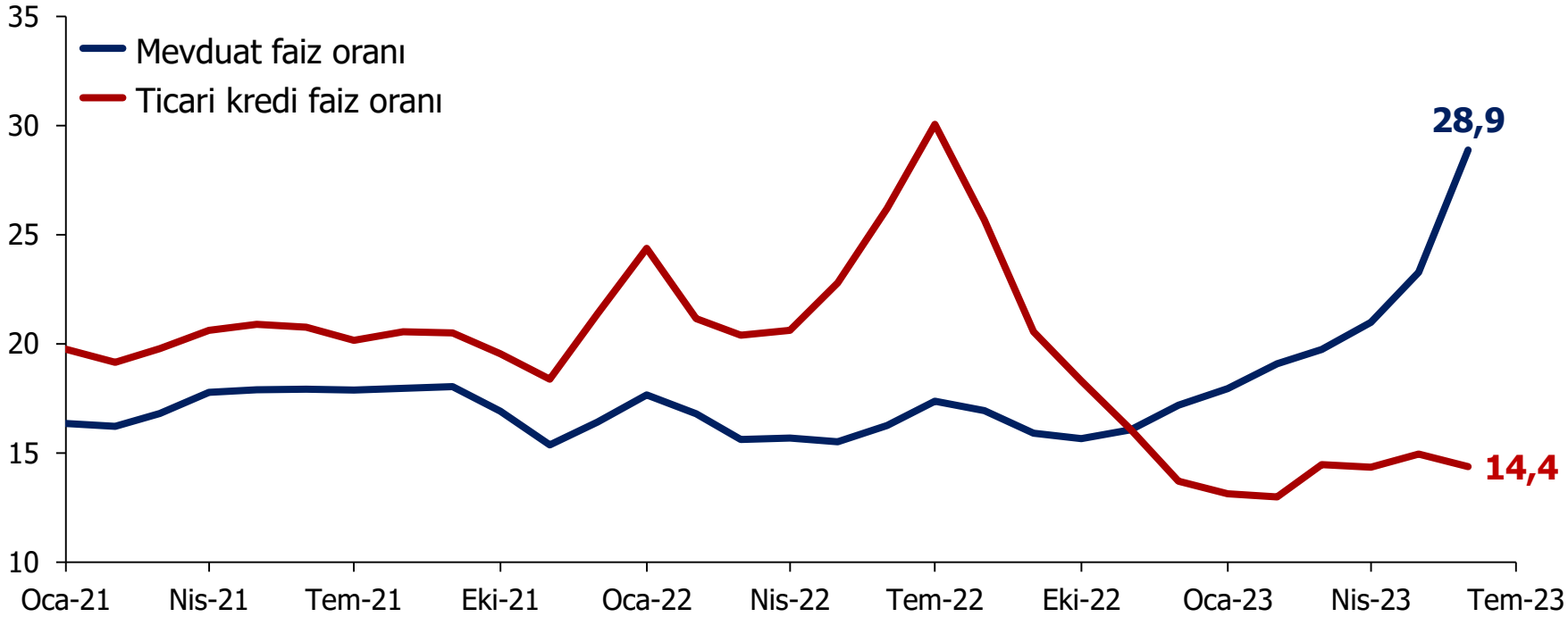
TL ve YP mevduat (4 haftalık hareketli ortalama) 8 Ocak 2021 – 16 Haziran 2023

Mevduat faizleri yükselmektedir.

Haziran ayı itibarıyla ticari kredi faizleri %14,4, mevduat faizleri ise %28,9 düzeyindedir.

Ticari kredi* ve mevduat faizi (TL üzerinden açılan, akım veri, %) Ocak 2021 – Haziran 2023**

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

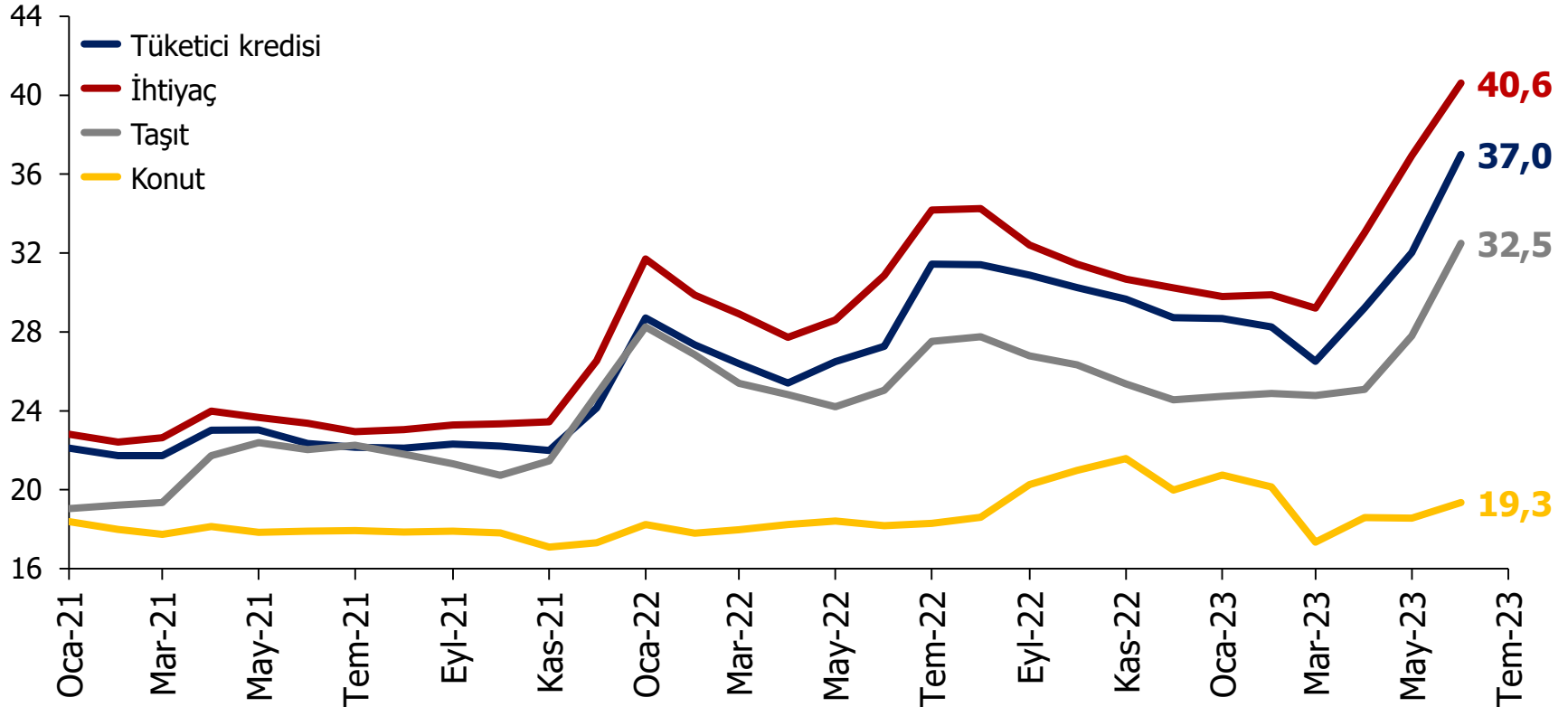
*Tüzel kişi Kredili Mevduat Hesabı ve kurumsal kredi kartları hariçtir.

** 16 Haziran 2023 tarihi itibarıyladır.

Konut, ihtiyaç ve taşıt kredilerinde faiz oranları yükselmektedir.

Haziran ayı itibarıyla kredi faiz oranları ihtiyaç kredilerinde %40,6, taşıt kredilerinde %32,5, konut kredilerinde ise %19,3'tür.

Tüketici kredi faizleri (TL üzerinden açılan, akım veri, %) Ocak 2021 – Haziran 2023*

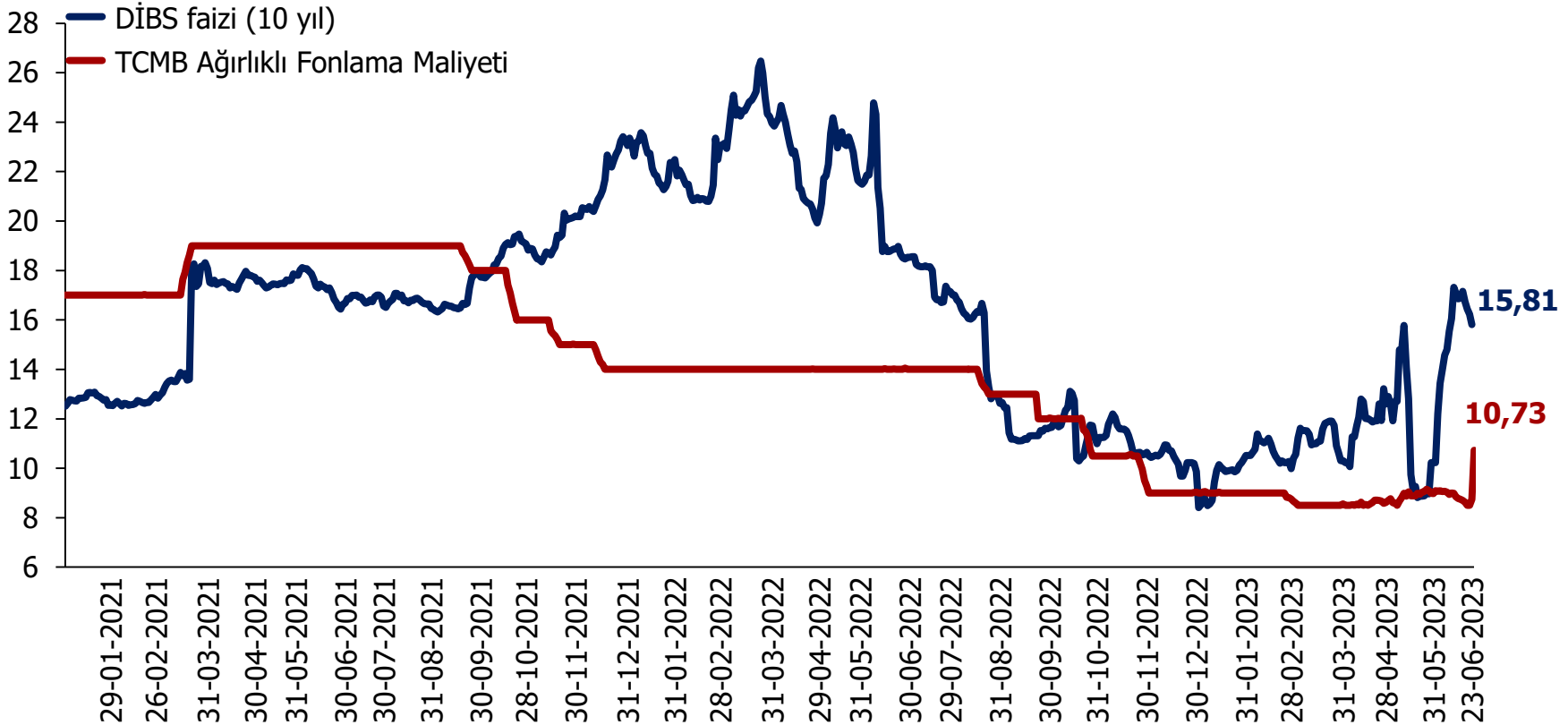
Finansal Piyasa Göstergeleri

- TCMB ortalama fonlama faizi
- Tahvil faizleri
- ABD tahvil faizi
- Türkiye risk primi (CDS)
- Döviz kurları

Şubat 2023'ten bu yana %8,5 seviyesinde sabit olan para politikası faiz oranı Haziran ayında yüzde 15'e yükseltilmiştir.

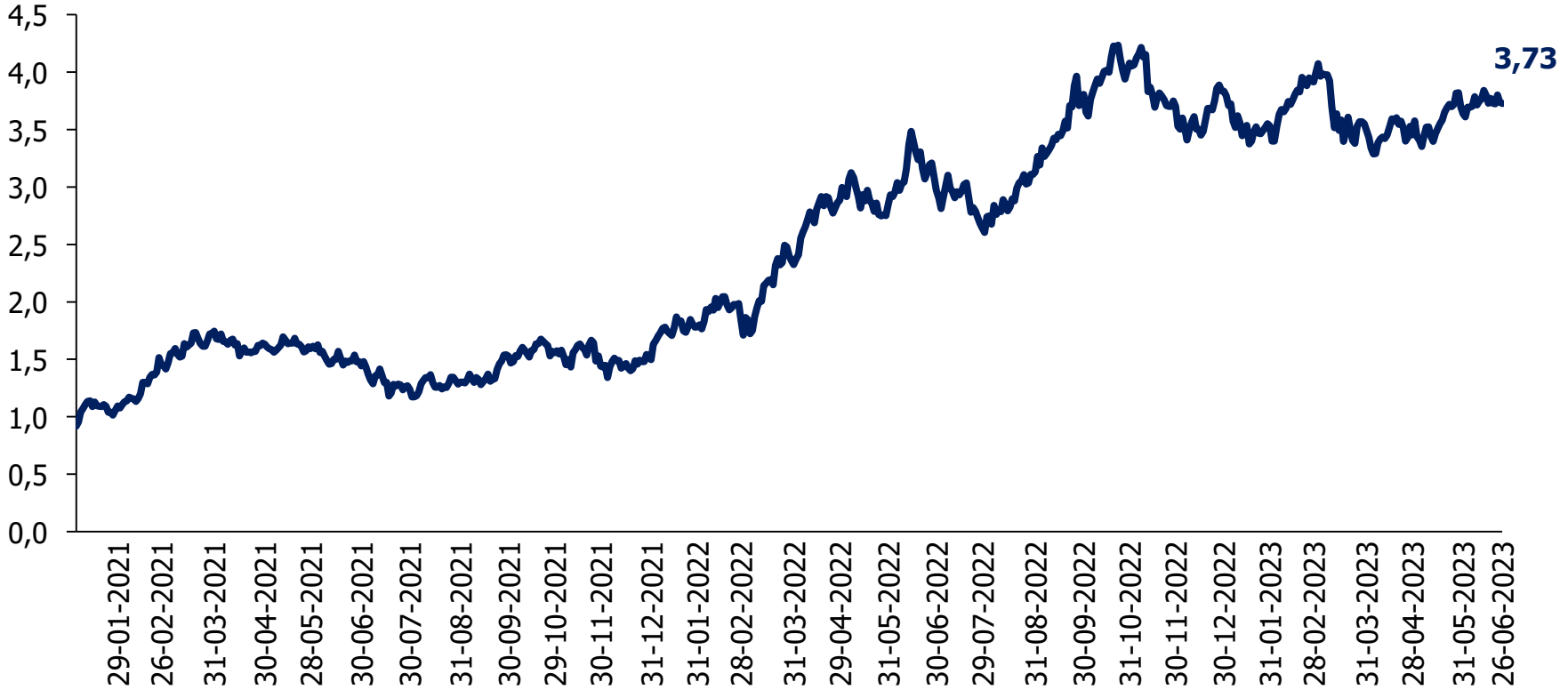
Haziran ayı itibarıyla, devlet iç borçlanma faizleri yüzde 10,73'e ulaşmıştır.

TCMB ortalama fonlama faizi ve Devlet iç borçlanma faizleri (günlük, %) 1 Ocak 2021 – 23 Haziran 2023

Haziran ayında ABD Merkez Bankası (Fed) politika faizinde değişikliğe gitmemiş, önümüzdeki dönemde faiz artışı olabileceği mesajını vermiştir.
ABD 10 yıllık devlet iç borçlanma faizi Haziran ayı itibarıyla %3,73'tür.

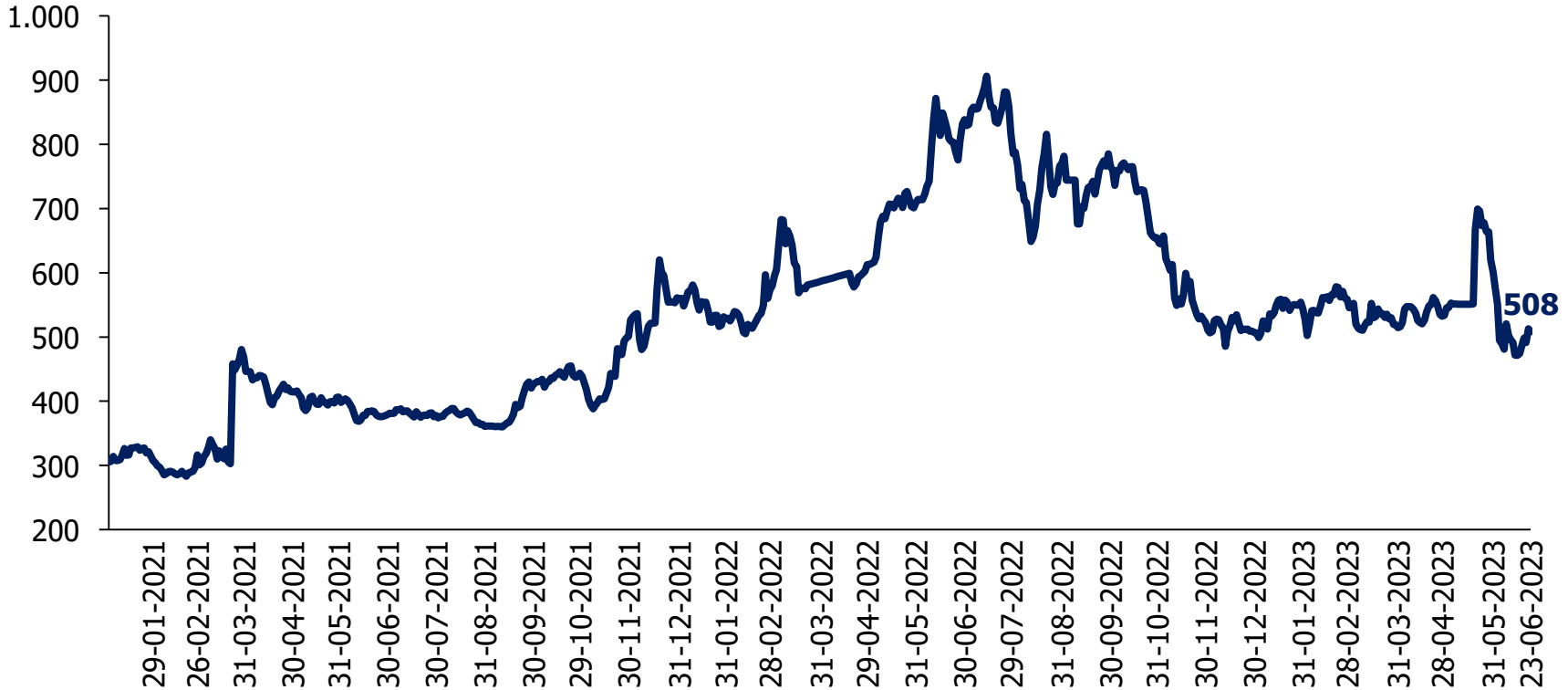
Devlet iç borçlanma faizleri – ABD 10 yıl (günlük, %) 1 Ocak 2021 – 26 Haziran 2023

Türkiye'nin risklilik göstergesi Haziran ayında düşüş eğilimindedir.

Kredi temerrüt takas (CDS) oranı son bir ayda 700 seviyesinden 471'e kadar gerilemiştir. 23 Haziran itibarıyla 508'dir.

Kredi Temerrüt Takası – CDS* (günlük) 1 Ocak 2021 – 23 Haziran 2023

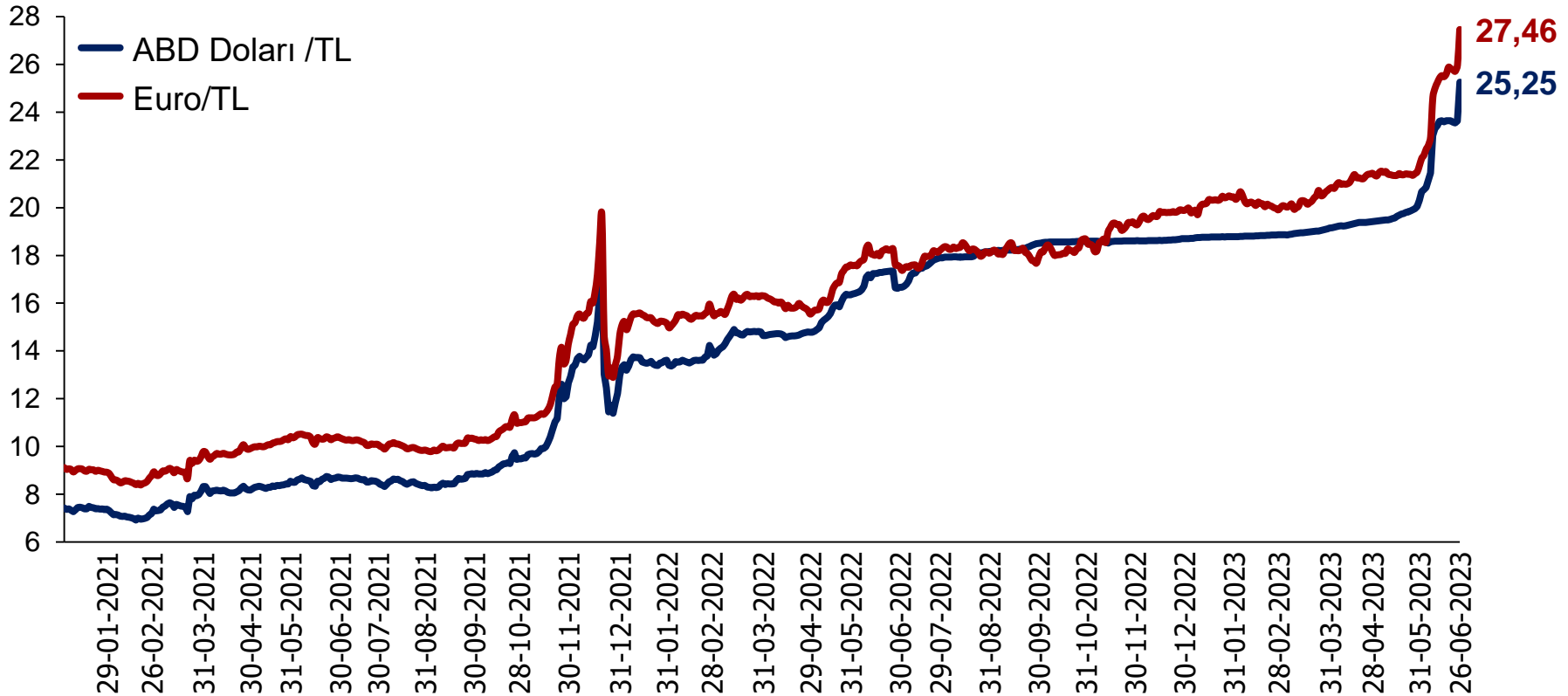

Kaynak: Reuters, TEPAV görselleştirmesi

* Tahvil ve benzeri yatırım enstrümanlarında borçlunun ödeyememe riskine karşı alacaklının hakkını garanti eden sigortadır.

Haziran ayında döviz kurundaki aylık değişim ABD Doları/TL'de %24,3, Euro/TL'de ise %26,2'dir.

Döviz kurları (günlük) 1 Ocak 2021 – 26 Haziran 2023

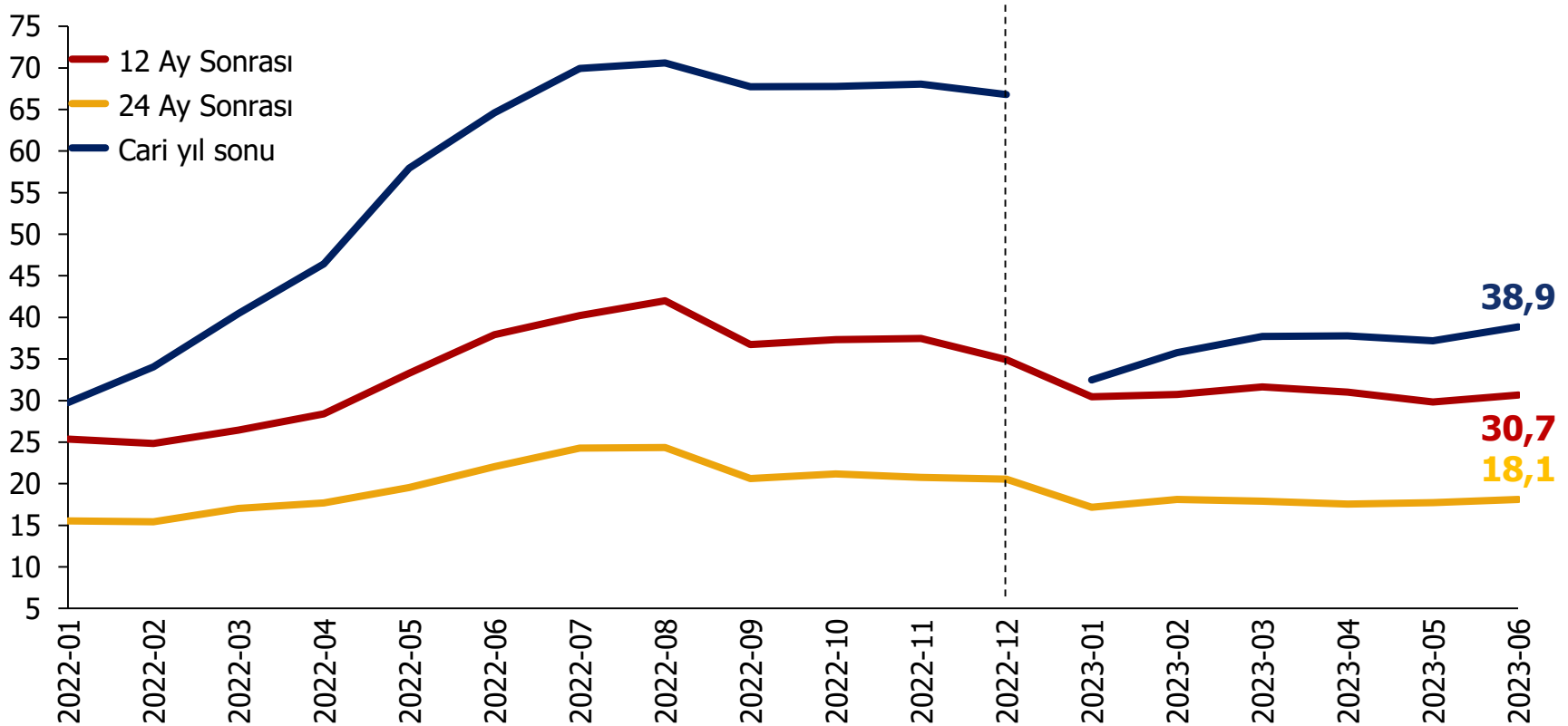

TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş Göstergeler*

- Enflasyon beklentileri
  - Cari yıl sonu yıllık TÜFE beklentisi
  - 12 ay sonrasının yıllık TÜFE beklentisi
  - 24 ay sonrasının yıllık TÜFE beklentisi
- Döviz kuru beklentileri
  - Cari ay sonu ABD dolar kuru beklentisi
  - Cari yıl sonu ABD dolar kuru beklentisi
  - 12 ay sonrasının ABD dolar kuru beklentisi
- Büyüme beklentileri
  - Cari yılın yıllık GSYİH büyüme beklentisi
  - Gelecek yılın yıllık GSYİH büyüme beklentisi

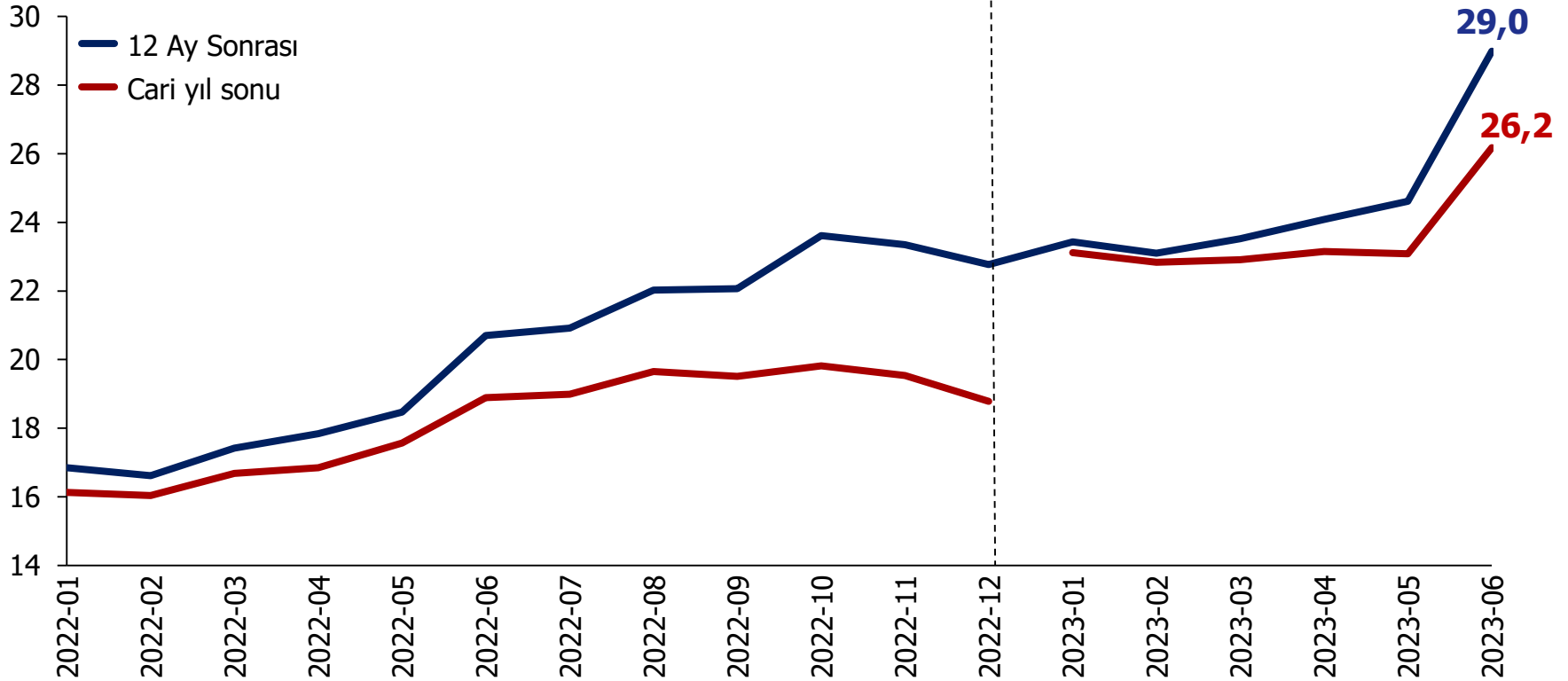
Haziran ayında 2023 yılı sonuna ilişkin tüketici enflasyonu beklentisi 1,7 puan azalarak %38,9'a gerilemiştir.
12 ay sonrası beklenti ise %30,7'dir.

Yıllık TÜFE beklentileri (%) Ocak 2022 – Haziran 2023

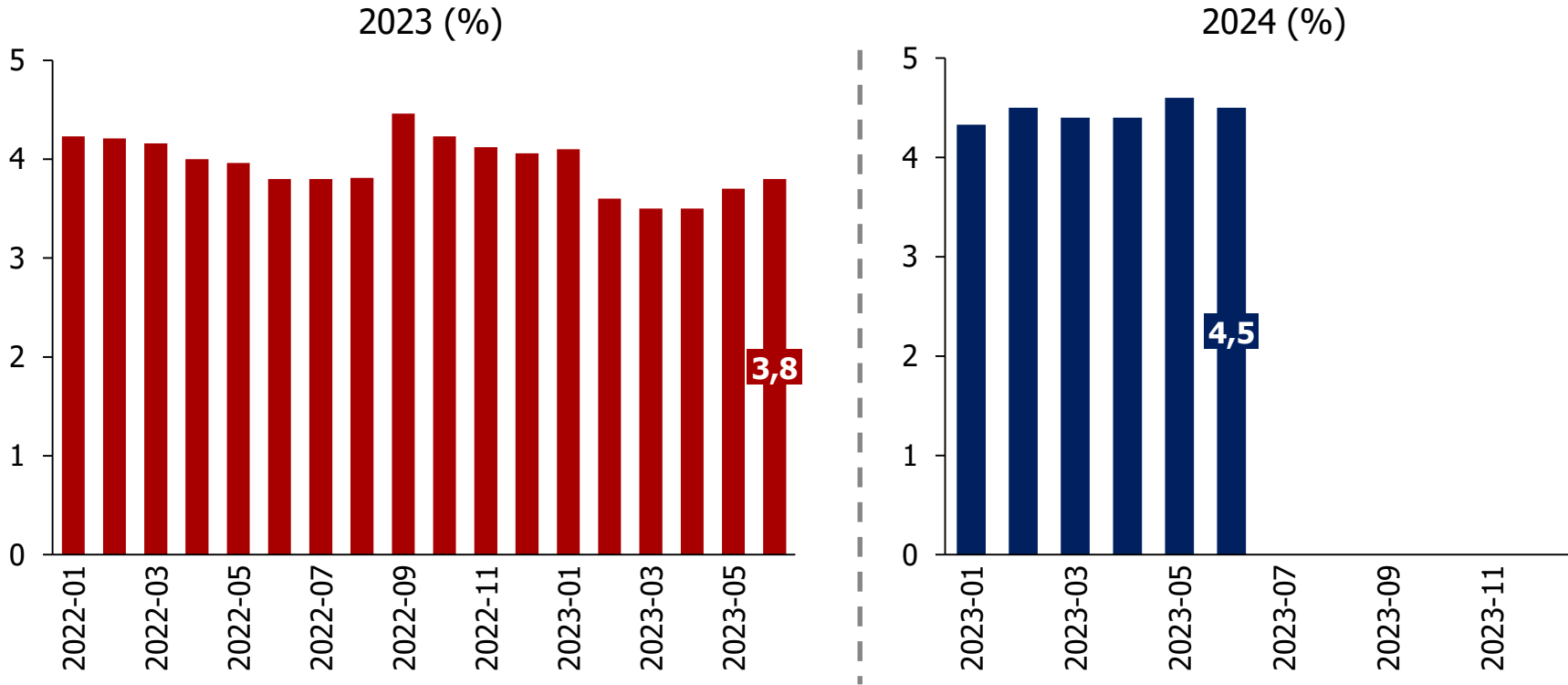
Anket katılımcıları döviz kurunun (ABD doları/TL) yıl sonunda 26,2 TL olmasını beklemektedir.

Döviz kuru beklentileri (ABD doları/TL) Ocak 2022 – Haziran 2023

Haziran ayında piyasa katılımcılarının 2023 yılı büyüme beklentisi %3,8'dir. 2024 yılı beklentisi ise %4,5'e gerilemiştir.

GSYİH Büyüme beklentileri (%) Ocak 2022 – Haziran 2023

Genel Değerlendirme -1

- 2023 yılı birinci çeyrek büyüme oranı yüzde 3,8 oranında gerekleŖmiŖtir. Finans ve hizmet sektörleri büyümeyi yukarı çekerken, tarım ve sanayi sektörleri daralmıŖtır. İnaŖaat sektöründe ise toparlanma devam etmektedir. Harcamalar tarafında da özel ve kamu tüketimi ile yatırım harcamaları büyümeye pozitif katkı verirken, net dıŖ talep ve stok azalıŖı olumsuz etkilemiŖtir.
- 2023 yılının ikinci çeyreğine ait üretim ve satıŖ göstergeleri deprem döneminde gözlenen duraksamanın büyük ölçüde telafi edildiğini göstermekle birlikte, elektrik tüketimi, tüketiciler ve inŖaat sektörü güven endeksleri Haziran ayında gerilemiŖtir.
- DıŖ ticaret hadleri tarihi dip seviyelerinden artıŖa gemiŖtir ancak, ithalat miktar olarak güçlü seyrederken ihracat gerilemektedir. Bu nedenle, turizm gelirlerindeki olumlu seyre rağmen, cari iŖlemler açığı yüksek düzeyini korumaktadır.
- Cari açığın finansmanında, Merkez Bankasına yatırılan yabancı para mevduatların da katkısıyla kredi ve mevduatlar en büyük kalemi oluŖturmaktadır. Merkez Bankası rezervleri gerilemiŖ, net rezervlerdeki dŖŖ yıl sonuna kıyasla 27 milyar doları aŖmıŖtır.
- İŖsizlik oranı çift haneli düzeyini korumakta, geniŖ tanımlı iŖsizlik oranlarında belirgin artıŖlar gözlenmektedir.

Genel Değerlendirme -2

- Bütçe dengesi geçen yılın ilk beş ayında fazla vermişken bu yıl önemli miktarda açık gerçekleşmiş, buna paralel olarak Merkezi Yönetim borç stoku da artmaya devam etmiştir.
- Merkez Bankası, Haziran ayı Para Politikası Kurulu toplantısında politika faizini 650 baz puan artışla yüzde 15 seviyesine yükseltmiştir. Para politikası duruşunun gerektiği zamanda ve gerektiği ölçüde kademeli sıkılaştırılacağı mesajı verilirken, makro ihtiyati çerçevenin de etki analizleri yapılarak kademeli olarak sadeleştirileceği belirtilmiştir.
- Haziran ayında Türk lirası yüzde 25 dolayında değer kaybetmiştir.
- Tüketici enflasyonu Mayıs ayında doğalgaz desteklerinin neden olduğu “sıfır fiyat” uygulamasının katkısıyla düşük düzeyde gerçekleşmiş ve yıllık enflasyon yüzde 40 seviyesinin altına gerilemiştir. Buna karşılık çekirdek göstergelerde ve hizmet enflasyonunda yükselişler sürmektedir.
- Önümüzdeki dönemde enflasyonun seyrinde başta petrol, doğal gaz ve gıda fiyatları olmak üzere küresel emtia fiyatlarının düşüşünü sürdürmesi aşağı yönlü bir faktördür. Diğer taraftan, para ve kur politikası, makroihtiyati düzenlemeler ve kamunun belirlediği fiyatlarda (enerji, tütün, ÖTV vb) yapılacak tercihler iç talep ve maliyetlerin seyrini belirleyecektir.

Kaynak Önerileri - 1

- Büyüme, üretim ve satışlar
  - Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla, 1. Çeyrek: Ocak-Mart 2023
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Donemsel-Gayrisafi-Yurt-Ici-Hasila-I.-Ceyrek:-Ocak-Mart,-2023-49665>
  - TÜİK Sanayi Üretim Endeksi, Nisan 2023
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Sanayi-Uretim-Endeksi-Nisan-2023-49703>
  - TÜİK Perakende Satış Endeksleri, Nisan 2023
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Perakende-Satis-Endeksleri-Nisan-2023-49620>
- Dış ticaret ve ödemeler dengesi
  - TCMB Ödemeler Dengesi İstatistikleri, Nisan 2023
<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Odemeler+Dengesi+ve+Ilgili+Istatistikler/Odemeler+Dengesi+Istatistikleri/>
- İstihdam ve işsizlik
  - TÜİK İşgücü İstatistikleri, Nisan 2023
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Nisan-2023-49373>
  - TEPAV İstihdam İzleme Bülteni, Mart 2023
https://www.tepav.org.tr/upload/mce/2023/bultenler/istihdam/tepav_istihdam_izleme_bulteni_mart_2023.pdf

Kaynak Önerileri - 2

- Sektörel güven endeksleri
  - TÜİK Ekonomik Güven Endeksi, Haziran 2023
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ekonomik-Guven-Endeksi-Haziran-2023-49719>
  - TEPAV Perakende Güven Endeksi, Mayıs 2023
https://www.tepav.org.tr/upload/mce/2023/bultenler/tepe/tepav_perakende_guven_endeksi_2023_mayis.pdf
- Enflasyon
  - TCMB Mayıs Ayı Fiyat Gelişmeleri
<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/34f4d523-349b-4eb4-9d13-22db53014dba/afiyatmayis23.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-34f4d523-349b-4eb4-9d13-22db53014dba-oyfwmaH>
- TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş göstergeler
  - TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi, Haziran 2023
<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Egilim+Anketleri/Piyasa+Katilimcilari+Anketi/>

Kaynak Önerileri - 3

- Dönemsel geniş içerikli raporlar

- Enflasyon Raporu 2023 - II (4 Mayıs 2023)

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Yayinlar/Raporlar/Enflasyon+Raporu/2023/Enflasyon+Raporu+2023+-+II>

- Finansal İstikrar Raporu – Mayıs 2023, Sayı 36

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Yayinlar/Raporlar/Finansal+Istikrar+Raporu/2023/Sayi+36>